

wieś

mazowiecka

Miesięcznik Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego

Oddziały: Bielice, Ostrołęka, Płock, Poświętne, Radom, Siedlce

Wesołych
Świąt!

CENA 3,00 zł (w tym 5% VAT)

Wydawana od kwietnia 1999 roku

www.modr.mazowsze.pl

ISSN 1507 - 4714

„Niegdyś gwiazda z Betlejem mędrców prowadziła,
Dziś znak daje, by zasiać do świętej wieczerzy,
By biel opłatka ludzkie właśnie pogodziła,
A w sercu znów zamieszkał Ten, co „w żłobie leży”

(o. Franciszek Czarnowski)

Radosnych świąt Bożego Narodzenia i szczęśliwego roku 2018

życzą dyrekcja i pracownicy

Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Warszawie

W numerze

Wywiad

Nie chcemy być doradcami
zza biurka 3

Płatności

Stawki płatności bezpośrednich 5

Targi, konferencje, wystawy rolnicze

X Ogólnopolski Konkurs „Najlepsze
Gospodarstwo Ekologiczne 2017” 6

O ubezpieczeniach w rolnictwie 8

Kolektory słoneczne, systemy

fotowoltaiczne - podsumowanie 8

Innowacyjne sposoby żywienia bydła 9

XXV Olimpiada Wiedzy Rolniczej 10

Prawo na co dzień

Zmiany w prawie 13

Z Oddziału Ostrołęka

Wsparcie rynku produktów pszczelich
w sezonie 2016/2017 w Polsce 14

Z Oddziału Bielice

Jemiola - tradycja 16

i właściwości lecznicze 17

Zalety jagody kamczackiej 17

Z Oddziału Płock

Informacje lokalne 18

Pierniki z pasją 19

Mazowsze

Gmina Puszcza Mariańska 20

- mazowiecki skarb 20

Z Oddziału Poświętne

Wszystko o rolniczym 22

handlu detalicznym 24

Poplony a obszary proekologiczne 24

Nawożenie przed założeniem 27

plantacji truskawek, cz. 2 27

Z kart historii

To się ludziom podobało! 26

Z Oddziału Siedlce

Jak zostać rolnikom - ekologiem? 28

Akcja - poszukiwanie ognisk ASF 29

Tradycje kulinarne 30

świąt Bożego Narodzenia 30

Zieleń wokół nas

Zielona kawa i jej właściwości 31

Dynia ozdobna w ogrodzie 32

Murator radzi

Wybór projektu domu - na co 34

zwracać uwagę 34

Święta, Święta

Własnoręczne ozdoby choinkowe 36

Magia świątecznych zapachów 38

Kącik dla dzieci

Krzyżówka nr 11 39

Rebus 11 39

Wywiad ze **Sławomirem Piotrowskim** - dyrektorem MODR Warszawa

Nie chcemy być doradcami zza biurka

Redakcja: - Minął rok od czasu kiedy objął Pan dyrekturę MODR Warszawa. Grudzień to najlepszy czas na podsumowanie tego co się udało zrobić dla Ośrodka i beneficjentów jego usług. Które ze spraw wykonanych w mijającym roku uznaje Pan za najważniejsze?

Sławomir Piotrowski - dyrektor MODR Warszawa: Są dwa rodzaje działań istotnych dla MODR Warszawa, pierwsze – prioryte-

towe i zgodne z zadaniami wynikającymi z ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego – to działania dla rolników. Drugie zmierzające do poprawy warunków pracy doradców naszego Ośrodka. To był pracowity rok. W obu przypadkach wykonaliśmy z moim zastępcą Tomaszem Skorupskim, z dyrektorami Oddziałów MODR i oczywiście pracownikami merytorycznymi - olbrzymią pracę.

ciąg dalszy str. 4

Redakcja: - *W tym roku MODR Warszawa inwestował bardziej w ludzi czy wyposażenie ich w odpowiednie do pracy narzędzia?*

Zawsze najważniejszy jest człowiek, ale bez dogodnych, stworzonych przez pracodawcę warunków oraz bez narzędzi ułatwiających tę pracę - nic się nie da zrobić. Aby efektywnie realizować swoje zadania doradcy muszą mieć czym dojechać do rolnika, muszą mieć oczywiście telefon i laptop. Zakres pracy doradców z roku na rok się zwiększa. Nie uda mi się wymienić nawet połowy spraw, którymi zajmowali się nasi pracownicy, ale... w 2017 roku ich zadania dotyczyły propagowania wiedzy dotyczącej zapobiegania i zwalczania ASF, z uwzględnieniem bioasekuracji, systemów wsparcia bezpośredniego na lata 2015-2020, w tym zmian wprowadzonych ze skutkiem od 2017 r., wsparciem wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, promowaniem działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatycznym, działaniami na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi. Nasi doradcy brali aktywny udział w komisjach kłuskowych powoływanych przez wojewodę na terenie całego województwa mazowieckiego. Tak dzieje się rokrocznie.

Redakcja: - *W jaki sposób doradcy są przygotowywani do swojej pracy?*

Wielu pracowników MODR brało w tym roku udział w szkoleniach, czy to w charakterze słuchacza, czy też wykładowcy. Naszym zadaniem z jednej strony jest szkolenie rolników, z drugiej nieustanne doskonalenie swojej wiedzy. Wszystko co robimy dla naszych doradców - robimy także dla rolników. Bo poziom świadczonych przez MODR Warszawa usług emanuje na to w jaki sposób będą prowadzili swoje gospodarstwa rolnicy z nami współpracujący.

Wiedza doradców musi być stale uzupełniana, bo to oni mają bezpośredni kontakt z odbiorcami naszych usług - rolnikami. I to oni dają świadectwo naszego profesjonalizmu, choć może to bardzo górnolotne słowa. Krótko mówiąc doradca musi wiedzieć o czym mówi, musi mieć informacje sprawdzone zanim cokolwiek zaproponuje rolnikowi.

Redakcja: *W MODR doradcy mogą także korzystać z innych możliwości dokształcania. Myślimy tu chociażby o możliwościach jakie stwarza Oddział Poświętne w Płońsku...*

Tak. Jesteśmy dumni, że mamy własne pole doświadczalne. Pokazy, które tam przeprowadzamy dla rolników, od lat cieszą się wielkim zainteresowaniem. Przypuszczam, że pole znane jest większości naszych rolników i czytelników. To 19,94 hektarów gleby od klasy II - czarnej ziemi do klasy V - gleby bielkowej. Rolnicy bardzo chętnie odwiedzają to miejsce, korzystając z naszych badań. Cieszę się, że w tym roku udało nam się poszerzyć zakres naszych działań na polu. Od 2017 roku w ramach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego badaliśmy na naszym polu nie trzy gatunki roślin; pszenicę ozimą, pszenicę jary i jęczmień jary, ale wprowadziliśmy

czwartą roślinę - kukurydzę w 15 odmianach w 3 powtórzeniach.

Redakcja: - *jednym z istotnych zadań tego roku było wypełnianie wniosków oraz innej dokumentacji do skorzystania ze środków unijnych. W tym zakresie czekają nas w roku 2018 zmiany. Jak się do tego przygotowujemy?*

Tylko do połowy roku wypełniliśmy około 25 tys. dokumentów niezbędnych do uzyskania pomocy finansowej ze środków UE i innych funduszy krajowych i zagranicznych. Obecnie jesteśmy w trakcie podsumowania drugiej połowy roku. Planowane jest, że od 2018 roku wszystkie wnioski o dopłaty bezpośrednie, czy wnioski o dotacje z PROW związane z powierzchnią gospodarstwa, będą składane na elektronicznym formularzu geoprzestrzennego wniosku. Taki jest wymóg Komisji Europejskiej.

Redakcja: - *Co to znaczy dla naszych doradców?*

Jak wynika z doświadczenia 2017 roku, w którym rolnicy mogli korzystać z wypełniania wniosków drogą elektroniczną, wnioski o dopłaty tą metodą złożyło niespełna 1% gospodarzy. Czekają nas ogromy pracy. Udało nam się znaleźć fundusze na wyposażenie doradców w smartfony, w laptopy. Będą docierali do rolników i pomagali w wypełnianiu wniosków - tym razem już nie na papierze. Nie chcemy być doradcami zza biurka. Doradcami znanymi rolnikom z głosu w telefonie. Staramy się także powiększać flotę samochodową. Zakupiliśmy auto dla Oddziału Płock, a w trakcie realizacji jest umowa zakupu 7 samochodów - dzięki środkom z MRiRW.

Redakcja: - *jakie inwestycje udało się wykonać w tym roku dzięki funduszom resortowym i unijnym?*

Udało się nam dokończyć odwodnienie terenu w Płońsku - tam gdzie rokrocznie odbywają się Mazowieckie Dni Rolnictwa, przystąpiliśmy do opracowania projektu remontu słynnej Sienkiewiczówki w Poświętnem, kontynuowaliśmy termomodernizację budynku Oddziału Płock, wymieniliśmy okna i drzwi i przeprowadzamy remont elewacji w Oddziale Siedlce, remont schodów w Oddziale Bielice czy wykonanie podjazdu dla niepełnosprawnych w MODR Oddział Płock.

Redakcja: *jaki będzie rok 2018 dla MODR Warszawa?*

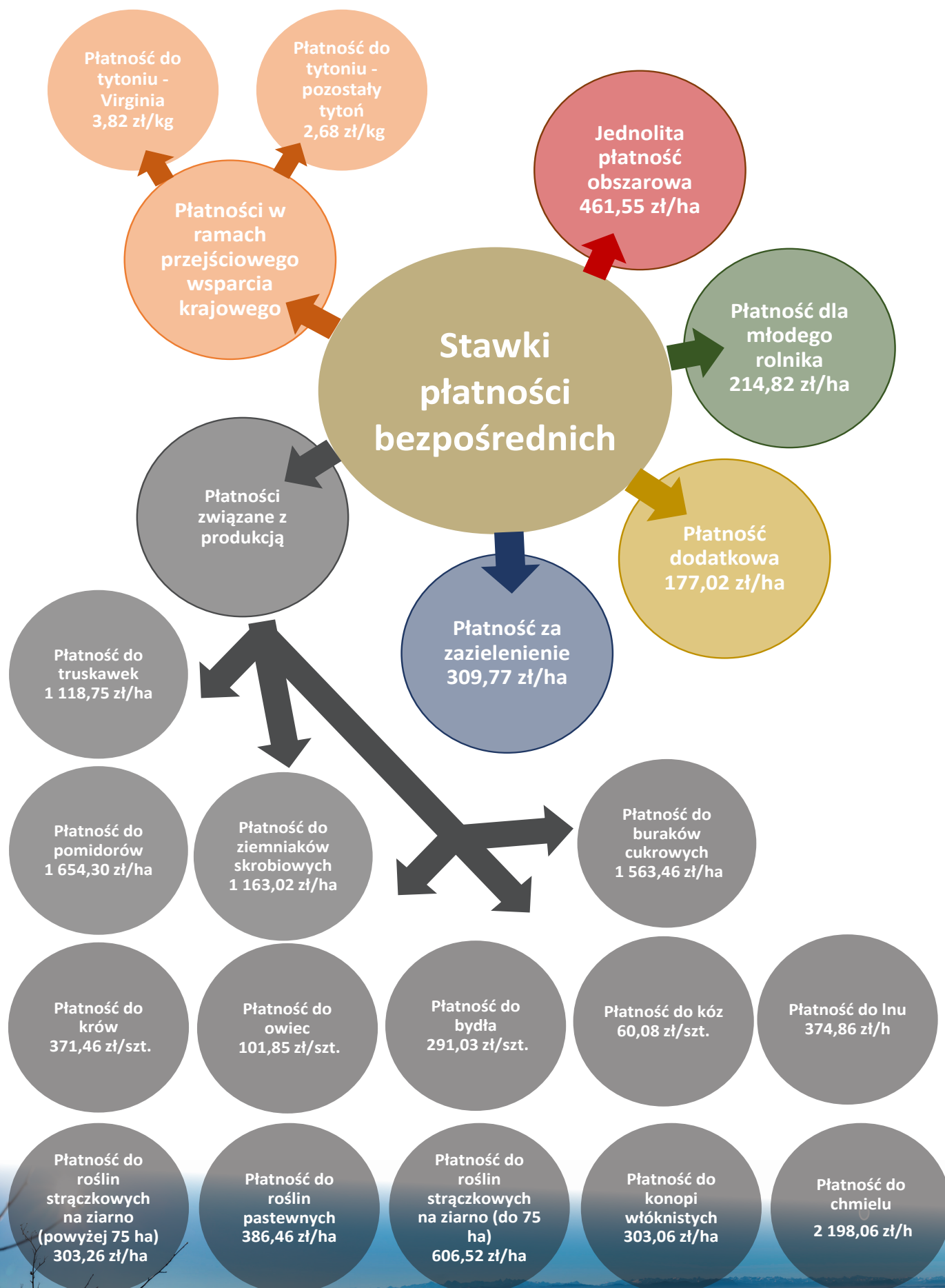
Będziemy robili wszystko, aby był jak najlepszy dla naszych pracowników, co z pewnością przełoży się na jakość usług świadczonych rolnikom. Dziękuję wszystkim pracownikom za pracę i zaangażowanie w tym roku. Życzę pięknego i spokojnego roku 2018.

Życzę rolnikom i tym, którzy pracują na rzecz sektora rolniczego, miłych świąt Bożego Narodzenia i spokojnego, owocnego roku 2018.

Redakcja: *dziękujemy za rozmowę.*

Opracowanie: Maria Janicka - Turyk - MODR Warszawa

X Ogólnopolski Konkurs „Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne 2017” *finał wojewódzki*

Anna Kołodziejek
MODR Warszawa

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie zrealizował operację pt. „Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne”. Została ona zorganizowana w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Plan Operacyjny na lata 2016-2017, z wykorzystaniem współfinansowania ze środków Pomocy Technicznej PROW 2014-2020 w ramach Schematu II. Środki wykorzystano między innymi na zakup nagród rzeczowych oraz statuetek szklanych grawerowanych dla laureatów konkursu.

Konkurs ogłosiły Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu. Jego ideą jest promowanie rolnictwa ekologicznego w Polsce.

Eliminacje

Wojewódzki etap konkursu został ogłoszony

Ogólnopolski konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne był przeprowadzony na terenie całego kraju, na poziomie wojewódzkim oraz krajowym i skierowany do gospodarstw z certyfikatem ekologicznym, które mogły zgłaszać się w jednej z dwóch kategorii: „**ekologiczne gospodarstwo towarowe**” lub „**ekologia-środowisko**”.

6 lipca br. na stronie internetowej www.modr.mazowsze.pl. Zgłoszenia były przyjmowane do 21 lipca br. Do konkursu zgłosiło się 9 gospodarstw ekologicznych. W celu oceny i wyłonienia laureatów dyrektor MODR powołał Komisję Konkursową, w skład której weszli przedstawiciele Mazowieckiej Izby Rolniczej, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego oraz MODR. Komisja, po wizytacji wszystkich gospodarstw, obradach i dokonaniu oceny, wyłoniła 6 laureatów zajmujących I, II i III miejsce w każdej z kategorii.

11 października br. odbyło się uroczyste ogłoszenie i uhonorowanie laureatów wojewódzkiego etapu X Ogólnopolskiego Konkursu na Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne. Zwycięzcy w każdej kategorii otrzymali łańcuchowe pilarki spalinowe, a pozostali tablety multimedialne. Wszystkim zostały wręczone pamiątkowe statuetki grawerowane oraz dyplomy.

Ceremonia wręczenia nagród miała miejsce na Wydziale Nauk Ekonomicznych SGGW w Warszawie podczas konferencji organizowanej przez MODR oraz Katedrę Ekonomiki i Edukacji, Komunikowania i Doradztwa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie z cyklu „Sukcesy i problemy turystyki wiejskiej na Mazowszu”, pod tytułem „Sieciowanie usług turystycznych na obszarach wiejskich Mazowsza”.

Lista laureatów

Laureatami wojewódzkiego finału konkursu w roku 2017 zostali:

Kategoria „ekologia – środowisko”

I miejsce – Sławomir Szerszeń z Turzy Małej w powiecie mławskim.

Gospodarstwo specjalizuje się w ekologicznej produkcji jaj kurzych i uprawie zbóż. Produkty cieszą się dobrą opinią i trafiają między innymi na rynek warszawski.

II miejsce – Wiesław Kalicki z Żelkowa Kolonii w powiecie siedleckim.

Gospodarstwo prowadzi wielokierunkową produkcję zwierzę-

czą - chów kur zielononózek, indyków, kóz oraz bydła mięsnego. Gospodarz sprzedaje jaja w standardzie ekologicznym na rynku lokalnym i warszawskim.

III miejsce – Jacek Żywiec z Korbońca w powiecie mławskim.

Gospodarstwo prowadzi produkcję roślinną i zwierzęcą - chów bydła mięsnego oraz hodowlę zachowawczą konika polskiego.

Kategoria „ekologiczne gospodarstwo towarowe”

I miejsce – Roman Gorzkowski z Władysławowa w powiecie płońskim.

Gospodarstwo specjalizuje się w ekologicznym chowie drobiu

rzeźnego oraz przetwórstwie mięsa drobiowego.

II miejsce – Renata Telbusiewicz z Kępy Wólczyńskiej w powiecie kozienickim.

Gospodarstwo ukierunkowane jest na produkcję warzywniczą. Produkty towarowe to głównie: cukinia, dynia, ziemniaki, brokuły oraz koper włoski.

III miejsce – Grażyna Stelmachowska z Rososzy w powiecie mińskim.

Gospodyni prowadzi tradycyjne gospodarstwo specjalizujące się w chowie kóz i produkcji serów.

Nagrody laureatom wręczali: Sławomir Piotrowski – dyrektor MODR, dr hab. prof. SGGW Jarosław Gołębiowski – dziekan Wydziału Nauk Ekonomicznych SGGW oraz Izabela Stelmańska – zastępca dyrektora Departamentu Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego.

Zdobywcy pierwszego miejsca w każdej z kategorii zostali zgłoszeni do krajowego etapu Konkursu, w którym pan Roman Gorzkowski zajął II miejsce w kategorii „ekologiczne gospodarstwo towarowe”. ■

Gratulujemy zwycięzcom!

Uczestnicy konferencji

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Zachęcamy do odwiedzenia stron internetowych: www.mazowieckie.ksow.pl gdzie można znaleźć informacje o bieżących inicjatywach i wsparciu KSOW, oraz www.ksow.pl gdzie można zarejestrować się jako Partner KSOW.

O ubezpieczeniach w rolnictwie

tekst i zdjęcia: Ewa Gregorczyk
MODR Oddział Siedlce

8 listopada w siedzibie Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego Oddział Siedlce odbyła się już kolejna w tym roku, konferencja zorganizowana przez pracowników siedleckiego Oddziału MODR. Jej temat brzmiał: „Ubezpieczenia w rodzinnych gospodarstwach rolnych”.

Oficjalnego otwarcia dokonał Sławomir Piotrowski – dyrektor Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Program spotkania obejmował trzy wykłady. Jako pierwsza wystąpiła Aleksandra Szelańska – dyrektor Departamentu Finansów w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która omówiła aktualne zagadnienia związane z systemem ubezpieczeń rolnych w Polsce. Kolejny temat pt. „Ubezpieczenia majątkowe rodzinnych gospodarstw rolnych” przedstawił Jacek Kukielka z firmy Tirador. O kalkulacjach kosztów ubezpieczeń w przykładowych gospodarstwach rolnych mówił Paweł Kwiaton – ekspert Agro z firmy Concordia.

Podsumowując, konferencja w Oddziale Siedlce była ciekawym wydarzeniem z uwagi na aktualność poruszanych tematów oraz znakomitą okazją do nawiązania współpracy z osobami zajmującymi się ubezpieczeniami. ■

Kolektory słoneczne, systemy fotowoltaiczne - podsumowanie

Marcin Grad
MODR Oddział Płock

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zrealizował operację pn. „Kolektory słoneczne, systemy fotowoltaiczne szansą dla rodzinnych gospodarstw rolnych”.

Celem głównym projektu było podniesienie jakości realizacji Programu, a przede wszystkim upowszechnianie wiedzy w zakresie optymalizacji wykorzystywania przez mieszkańców obszarów wiejskich zasobów środowiska naturalnego. W ramach operacji zorganizowano i przeprowadzono 3 szkolenia, które skierowane były do mieszkańców obszarów wiejskich, wnioskodawców, beneficjentów i rolników korzystających z pomocy finansowej PROW 2014-2020 z powiatów: gostynińskiego, płockiego i sierpeckiego.

Efektom realizacji operacji jest poszerzenie wiedzy na temat kolektorów słonecznych i systemów fotowoltaicznych przez 60 uczestników szkoleń, co może skutkować w praktyce zastosowaniem systemów pozyskiwania energii z alternatywnych źródeł we własnym gospodarstwie. W dalszej perspektywie uczestnicy będą zmotywowani do poszukiwania innowacyjnych rozwiązań i rozwoju swoich gospodarstw, a także będzie możliwa promocja wsi jako miejsca do życia i rozwoju zawodowego.

Realizacja operacji była możliwa dzięki wsparciu ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. ■

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju

Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Zachęcamy do odwiedzenia stron internetowych: www.mazowieckie.ksow.pl gdzie można znaleźć informacje o bieżących inicjatywach i wsparciu KSOW, oraz www.ksow.pl gdzie można zarejestrować się jako Partner KSOW.

Innowacyjne sposoby żywienia bydła

Tekst i zdjęcie: **Magdalena Kowalewska** MODR Warszawa
Bożena Głuchowska MODR Oddział Siedlce

14 listopada spotkaliśmy się w Zbuczynie, aby poruszyć temat żywienia bydła i przedstawienia innowacyjnej alternatywny w przygotowaniu i zadawaniu pasz. Konferencja odbyła się w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR). Jej głównym celem było poszukiwanie partnerów do współpracy w ramach działania „Współpraca”.

Do partnerstwa i współdziałania w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich zachęcała Magdalena Kowalewska z MODR Warszawa.

Ireneusz Drozdowski, broker z Centrum Doradztwa Rolniczego, omówił zasady tworzenia grup operacyjnych pod kątem wymagań obowiązującego rozporządzenia. Przedstawił możliwości, jakie stwarza rolnikom PROW 2014-2020 w zakresie wdrażania innowacji i rozwiązywania problemów mazowieckiej wsi dzięki najnowszym osiągnięciom nauki.

Prof. dr hab. inż. Roman Łyszczarz, omówił temat prawidłowej gospodarki nawozami mineralnymi i organicznymi na użytkach zielonych oraz wpływ jakości pasz objętościowych na efekty produkcyjne w chowie bydła mlecznego.

Wpływ żywienia krów mlecznych na wydajność produkcyjną i jakość mleka oraz innowacyjne rozwiązania w oborze w żywieniu bydła mlecznego przedstawił słuchaczom dr inż. Marcin Gołbiewski ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.

Zwieńczeniem konferencji była wizyta w gospodarstwie rolnym Kamili i Dariusza Chromińskich, w którym zastosowano innowacyjny system przygotowania i zadawania paszy. Zasady użytkowania instalacji oraz praktyczne działanie urządzenia omówił Michał Wojno z EuroMilk.

Konferencja była przedstawieniem działania „Współpraca”, jako kooperacji przedstawicieli nauki, praktyki i doradztwa oraz stanowiła pomoc dla producentów bydła mlecznego. Bardzo dziękujemy wszystkim uczestnikom za liczne przybycie i czynny udział w obradach. ■

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt realizowany przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

- Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

XXV Olimpiada Wiedzy Rolniczej

Rolnicze zmagania

Organizowana od 25 lat przez MODR Oddział Poświętne w Płońsku Olimpiada Wiedzy Rolniczej odbyła się tym razem nietypowo, bo w październiku br. Zaprosiliśmy do udziału w niej młodych rolników gospodarujących samodzielnie lub wspólnie z rodzicami, w tym uczniów ostatnich klas szkół rolniczych, którzy mieszkają na terenie powiatów: ciechanowskiego, legionowskiego, mławskiego, nowodworskiego, płońskiego, pułtuskiego i żuromińskiego. Uczestniczyło w niej 50 osób, w tym 5 kobiet.

Tekst: Małgorzata Najechalska

Zdjęcia Bożena Chądzyńska

MODR Oddział Poświętne w Płońsku

Jak zwykle olimpiada obejmowała dwa etapy: pisemny test i finał, w którym piątka najlepszych odpowiadała w obecności komisji, gości i pozostałych uczestników na wylosowane zestawy pytań.

Kto zwyciężył?

Piątka laureatów została uhonorowana nagrodami finansowymi w wysokości od 600 zł do 1000 zł, które ufundował KSOW oraz roczną prenumeratą „Wsi Mazowieckiej” od naszego Ośrodka. Ponadto laureaci i kolejnych 10 uczestników otrzymało dodatkowe nagrody rzeczowe od KRUS PT w Ciechanowie oraz firmy LUVENA z siedzibą w Luboniu.

*Laureaci z Jarosławem Grabowskim
- dyrektorem MODR Oddział Poświętne*

O uczestnikach i Olimpiadzie

Organizatorzy zbadali profil uczestników oraz pytali o ocenę organizacji olimpiady. Wyniki badania ewaluacyjnego wykazały, że

Zwycięzcami XXV Olimpiady Wiedzy Rolniczej zostali:

I miejsce – Katarzyna

Kałuża – gm. Nowe Miasto

II miejsce – Radosław

Chmielewski – gm. Żuromin

III miejsce – Marcin

Chmielewski – gm. Wiśniewo

IV miejsce – Tomasz

Bartold – gm. Dzierżanin

V miejsce – Przemysław

Białoskórski – gm. Raciąż

w olimpiadzie biorą udział młodzi rolnicy (do 35 lat), pracujący lub pomagający w gospodarstwie rolnym przez więcej niż 5 lat. Uczyli się zawodu od członków rodziny. Legitymują się wykształceniem wyższym (28%) i średnim (63%), o kierunku rolniczym (72%). Większość z nich wzięła udział w olimpiadzie po raz pierwszy (63%).

Młodzi rolnicy aktualizują swoją wiedzę korzystając z prasy rolniczej (72% wskazań), TVP Agrobiznes (33%), Internetu (85%), szkoleń rolniczych MODR (52%) oraz wystaw rolniczych (33%). Są zainteresowani pogłębianiem wiedzy głównie z zakresu produkcji roślinnej i zwierzęcej (87% badanych) i takich też szkoleń lub broszur oczekują.

Analiza testu pisemnego i liczba prawidłowych odpowiedzi świadczy o bardzo wyrównanym poziomie wiedzy uczestników. Do najłatwiejszych należały kwestie dotyczące ASF (100% poprawnych odpowiedzi),

do najtrudniejszego pytania, którzy rolnicy mają obowiązek przechowywania nawozów naturalnych na płycie obornikowej (dobrze odpowiedzi - 13%).

Wszyscy pytani wskazywali na wysoki poziom olimpiady (zdecydowanie wysoki - 24% respondentów; raczej wysoki - 76%). Zdaniem ankietowanych organizacja olimpiady „nie wymaga zmian”, niektórzy twierdzili, że „jest super”.

Uczestnicy olimpiady

Zdecydowana większość uczestników olimpiady (80%) opowiedziała się za jej kolejnymi edycjami i przedstawiła uzasadnienia. Olimpiada Wiedzy Rolniczej: „jest ciekawym wydarzeniem”, „warto rozwijać wiedzę rolniczą”, „sprawdza się”, „można się dużo nauczyć”, „aby uczyć młodych”, „jest to dobra forma sprawdzenia siebie”, „człowiek może sprawdzić swoją wiedzę”, „poszerza wiedzę”, „należy ją organizować w celu sprawdzenia i podwyższenia swojej wiedzy”, „ma charakter edukacyjny i motywacyjny”, „jest

to dobra praktyka, którą warto rozpowszechniać”.

Nowa porcja wiedzy

Uzupełnieniem treści merytorycznych XXV Olimpiady były wykłady naszych doradców: Małgorzaty Niemirskiej - kierownika PZDR Płońsk pt. „Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej” oraz Alberta Jaworskiego - kierownika PZDR Pomiechówek na temat „Działan rolno-środowiskowo-klimatycznych” i „Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego” z PROW na lata 2014-2020.

Olimpiada otrzymała dofinansowanie w tegorocznym naborze operacji partnerów

Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach dwuletniego planu operacyjnego KSOW na lata 2016-2017, konkurs nr 1/2017 – Działanie 11: Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie. ■

Organizatorzy gratulują zwycięzcom i wszystkim uczestnikom wiedzy i dziękują za udział w olimpiadzie.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Zachęcamy do odwiedzenia stron internetowych: www.mazowieckie.ksow.pl gdzie można znaleźć informacje o bieżących inicjatywach i wsparciu KSOW, oraz www.ksow.pl gdzie można zarejestrować się jako Partner KSOW.

Warunki prenumeraty i zamówień w roku 2018

→ u specjalistów MODR (cena egz. bez kosztów przesyłki):

I kwartał	9,00 zł;
II kwartał	9,00 zł;
III kwartał	6,00 zł;
IV kwartał	9,00 zł;
I półrocze	18,00 zł;
II półrocze	15,00 zł;
roczna (11 wydań w roku)	30,00 zł;

→ w prenumeracie redakcyjnej (cena egz. + koszt przesyłki 2,60 zł/szt.):

I kwartał	16,80 zł;
II kwartał	16,80 zł;
III kwartał	11,20 zł;
IV kwartał	16,80 zł;
I półrocze	33,60 zł;
II półrocze	28,00 zł;
roczna (11 wydań w roku)	58,60 zł.

Koszt przesyłki (aktualne opłaty pocztowe) 2,60 zł

Należność za prenumeratę można wpłacać na konto:

89 1130 1017 0020 1497 4520 0001

z dopiskiem

„Prenumerata Wsi Mazowieckiej 2018”.

Kopię dowodu wpłaty prosimy przesłać
na adres redakcji w Siedlcach, 08-110 Siedlce,
ul. Kazimierzowska 21 lub fax 25 640 09 12

Szanowni Czytelnicy!
Zapraszamy do składania
zamówień na prenumertatę
Wsi Mazowieckiej
na rok **2018**

REKLAMY W WYDAWNICTWACH (ceny netto – doliczyć 23% VAT)		
WIEŚ MAZOWIECKA		
Reklama kolorowa		
1.	Ostatnia strona (cała strona)	1700,00 zł
	III strona (cała strona)	1500,00 zł
2.	Artykuł sponsorowany (ostatnia strona)	1700,00 zł
3.	Artykuł sponsorowany (III strona)	1500,00 zł
4.	Artykuł sponsorowany (cała strona) pozostałe strony (bez ostatniej i III str.)	1000,00 zł
Reklama kolorowa wewnątrz numeru		
5.	cała strona	1200,00 zł
	1/2 strony	600,00 zł
	1/4 strony	400,00 zł
Reklama czarno-biała wewnątrz numeru (dodatek Agrobiznes)		
6.	cała strona	1000,00 zł
	1/2 strony	500,00 zł
	1/4 strony	250,00 zł
	1/8 strony	125,00 zł
7.	Wkładka reklamowa (cały nakład)	1000,00 zł
8.	Opracowanie i skład graficzny (cała strona)	200,00 zł
9.	Ogłoszenia drobne (bez zdjęć)	bezpłatnie
10.	Reklamy w wydawnictwach nieperiodycznych	wg indywidualnych kalkulacji
11.	Upusty:	
	1 krotne powtórzenie reklamy	10%
	Zamówienie powierzchni reklamowej na cały rok (11 emisji)	15%
	Zamówienie powierzchni reklamowej na pół roku (5,6 emisji)	10%

Treść reklamy, wraz ze zleceniem i upoważnieniem do wystawienia faktury VAT, bez podpisu zleceniodawcy z podaniem numeru NIP, należy przesłać z miesięcznym wyprzedzeniem (najpóźniej do 5. dnia, w miesiącu poprzedzającym ukazanie się gazety) na adres redakcji:

**MODR Oddział Siedlce, ul. Kazimierzowska 21, 08 - 110 Siedlce,
Redakcja „Wsi Mazowieckiej”
lub faxem 25 640 09 43**

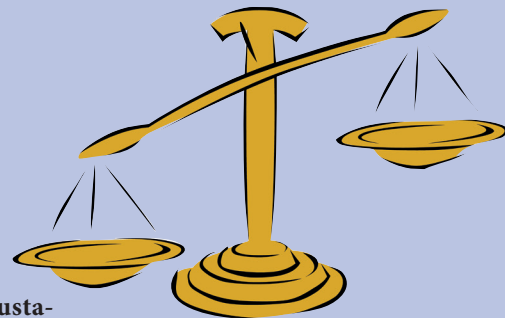
Szanowni Czytelnicy!

Zachęcamy do zamieszczania bezpłatnie
krótkich ogłoszeń drobnych, bez zdjęć.

Prosimy o nadsyłanie ogłoszeń na adres:
rafal.serementa@modr.mazowsze.pl

Zmiany w prawie

Barbara Włodarczyk
MODR Oddział Siedlce

Jednolity tekst ustawy o podatku leśnym, został zamieszczony w Obwieszczeniu Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 15 września 2017 roku (Dz. U. z 2.10.2017 r., poz. 1821).

Jednolity tekst ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, zawiera Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 28 września 2017 roku (Dz. U. z 6.10.2017 r., poz. 1855).

Jednolity tekst ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, zawiera Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 15 września 2017 roku (Dz. U. z 6.10.2017 r., poz. 1853).

Rolnikowi, który w 2017 roku złożył wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich, wypłaca się do 16 października 2017 roku zaliczki na poczet płatności bezpośrednich w wysokości 70% stawki danej płatności bezpośredniej oraz obszaru stwierdzonego w ramach kontroli albo liczby zwierząt stwierdzonych w ramach kontroli - na podstawie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 6 października 2017 roku (Dz. U. z 9.10.2017 r., poz. 1873).

Stawka płatności związanych do zwierząt za 2017 rok wynosi do 1 sztuki: bydła - 291,03 zł; krów - 371,46 zł; owiec (samica) - 101,85 zł; kóz (samica) - 60,08 zł, na podstawie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 października 2017 roku (Dz. U. z 10.10.2017 r., poz. 1886).

Stawka jednolitej płatności obszarowej za 2017 rok wynosi 461,55 zł na hektar powierzchni obszaru zatwierdzonego do tej płatności, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 października 2017 roku (Dz. U. z 10.10.2017 r., poz. 1887).

Stawka płatności dla młodego rolnika za 2017 rok, wynosi 214,82 zł na hektar powierzchni obszaru zatwierdzonego do tej płatności, na podstawie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 października 2017 roku (Dz. U. z 10.10.2017 r., poz. 1890).

Stawka płatności niezwiązanej do tytoniu za 2017 rok wynosi: 3,82 zł na kilogram tytoniu jasnego z grupy odmian Virginia; 2,68 zł na kilogram tytoniu jasnego odmian typu Burley, tytoniu ciemnego suszonego powietrzem, oraz tytoniu ciemnego suszonego powietrzem z możliwością dosuszania i wędzenia - na podstawie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 października 2017 roku (Dz. U. z 10.10.2017 r., poz. 1891).

Jednolity tekst usta-

wy o podatku rolnym, zawiera

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 15 września 2017 roku (Dz. U. z 10.10.2017 r., poz. 1892).

Stawka płatności związanych do powierzchni upraw za 2017 rok wynosi do 1 ha: zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 października 2017 roku (Dz. U. z 10.10.2017 r., poz. 1893). *(patrz strona 5 WM 12/2017).*

Stawka płatności za zazielenienie za 2017 rok wynosi 309,77 zł na hektar powierzchni obszaru zatwierdzonego do tej płatności, na podstawie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 października 2017 roku (Dz. U. z 10.10.2017 r., poz. 1894).

Stawka płatności dodatkowej za 2017 rok wynosi 177,02 zł na hektar powierzchni obszaru zatwierdzonego do tej płatności - zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 października 2017 roku (Dz. U. z 10.10.2017 r., poz. 1895).

Stawka dopłaty do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarniej lub kwalifikowanej za rok 2017, na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z 24 października 2017 roku, wynosi:

- 92,45 zł - w przypadku zbóż i mieszanek zbożowych lub mieszanek pastewnych,
- 147,90 zł - w przypadku roślin strączkowych,
- 462,25 zł - w przypadku ziemniaków.

Jednolity tekst ustawy o ubezpieczeniach upraw i zwierząt gospodarskich, zawiera Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 16 października 2017 roku (Dz. U. z 6.11.2017 r., poz. 2047).

Średnia cena skupu żyta za okres 11 kwartałów, będąca podstawą do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2018, wynosi 52,49 zł za 1 dt - na podstawie Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z 18 października 2017 roku (M.P. z 20.10.2017 r., poz. 958).

Średnia cena sprzedaży drewna, obliczona według średniej ceny drewna uzyskanej przez nadleśnictwa, za pierwsze trzy kwartały 2017 roku wyniosła 197,06 zł za 1 m³ - na podstawie Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z 20 października 2017 roku (M.P. z 20.10.2017 r., poz. 963). Cena drewna stanowi podstawę do wyliczenia podatku leśnego w 2018 roku. ■

Wsparcie rynku produktów pszczelich w sezonie 2016/17 w Polsce

Andrzej Niedźwiedzki
MODR Oddział Ostrołęka

Korzystanie z dofinansowania działań prowadzonych w sektorze pszczelarstwa umożliwia zatwierdzony przez Komisję Europejską Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2016/2017, 2017/2018 i 2018/2019. W oparciu o ten program Agencja Rynku Rolnego (ARR), w uzgodnieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, realizuje działania w ramach mechanizmu Wspólnej Polityki Rolnej „Wsparcie rynku produktów pszczelich na lata 2016/2017, 2017/2018 i 2018/2019”.

Pomoc finansowa w ramach mechanizmu kierowana jest do branży pszczelarskiej, gdzie końcowymi odbiorcami wsparcia będą producenci produktów pszczelich posiadający rodziny pszczoły, weterynaryjny numer identyfikacyjny i wpisani są do rejestru powiatowego lekarza weterynarii, w których imieniu o refundację środków finansowych mogą ubiegać się podmioty uprawnione (związki pszczelarskie, stowarzyszenia pszczelarzy, zrzeszenia pszczelarzy, spółdzielnie pszczelarskie, grupy producentów rolnych – w zakresie działalności pszczelarskiej i organizacje producentów).

Odbiorcą końcowym może być beneficjent pomocy wyłącznie w ramach jednej organizacji pszczelarskiej.

Refundacji podlegają całkowite lub częściowe, w zależności od kierunku wsparcia, koszty netto poniesione na realizację następujących działań: przeprowadzenie szkoleń i konferencji, zakup sprzętu pszczelarskiego, zakup leków do zwalczania warrozy, zakup urządzeń do prowadzenia gospodarki wędrowniej, zakup pszczoł oraz wykonanie analiz jakości miodu.

Wzorem lat ubiegłych omówimy w skrócie wybrane działania dostępne w ramach mechanizmu, które mogą najbardziej zainteresować pszczelarzy jako końcowych odbiorców pomocy.

Zakup sprzętu pszczelarskiego

Celem działania jest poprawa produkcji pasiecznej, poprawa

jakości pozyskiwanych produktów pszczelich oraz wzmocnienie procesów modernizacyjnych gospodarstw pasiecznych. Końcowym odbiorcą pomocy może być jedynie producent produktów pszczelich, który posiada co najmniej 10 rodzin pszczoły - pod warunkiem, że nie będzie się ubiegał o dofinansowanie tych samych inwestycji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Refundacji podlegać będą wyłącznie koszty poniesione na zakup fabrycznie nowego specjalistycznego sprzętu pszczelarskiego (miodarek, odstojników, dekrystalizatorów, stołów do odsklepiania plastrów, suszarek do suszenia obnóży pyłkowych, topiarek do wosku, urządzeń do kremowania miodu, refraktometrów, wózków ręcznych do transportu uli, wialni do pyłku, uli wszystkich typów lub ich elementów - dennica, korpusy, daszek, powałka). **Maksymalna kwota refundacji dla odbiorcy końcowego stanowi do 60% ceny netto zakupu - przy założeniu, że kwota ta nie przekroczy w okresie jednego sezonu kwoty wynikającej z iloczynu 50 zł i posiadanej liczby rodzin pszczoły i nie będzie wyższa niż 10 000 zł.**

Zakup leków do zwalczania warrozy

Celem działania jest wspieranie walki z warrozą poprzez obniżenie kosztów leczenia pszczoły, które ponoszą pszczelarze. Refundacji podlegają wyłącznie koszty poniesione na zakup leków do zwalczania warrozy pod warunkiem, że są dopuszczone do obrotu na terenie Polski oraz środki do walki z warrozą (tj. kwas mrówkowy, szczawiowy, mlekowy i octowy) - **wyłącznie do pasiek prowadzących produkcję ekologiczną**. Refundowane są koszty poniesione na zakup środków do zwalczania warrozy dla producentów produktów pszczelich posiadających weterynaryjny numer identyfikacyjny lub wpisanych do rejestru PLW. W przypadku zakupu środków ekologicznych, dodatkowo posiadających certyfikat gospodarstwa ekologicznego.

Odbiorcy leków zobowiązani są do posiadania w książce leczenia zwierząt aktualnego wpisu lekarza weterynarii, potwierdzającego zakup leków. **Refundacji podlega do 90% poniesionych kosztów netto, do wysokości kwoty umownej.**

Zakup urządzeń do prowadzenia gospodarki wędrowniej

Celem działania jest poprawa wydajności produkcji pasiecznej, pozyskiwanie miodów odmianowych oraz wzrost zainteresowania pszczelarzy prowadzeniem gospodarki wędrowniej. **Końcowym odbiorcą pomocy może być producent produktów pszczelich, który posiada co najmniej 30 rodzin pszczelich (przy zakupie przyczep (ławet) do przewozu uli, wag pasiecznych, urządzeń dźwigowych do załadunku i rozładunku uli) lub 150 rodzin pszczelich (przy zakupie ładowarek, miniładowarek oraz innych wózków samojezdnych do załadunku i rozładunku uli).**

Odbiorcami pomocy mogą być producenci produktów pszczelich, którzy nie będą ubiegali się o dofinansowanie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w zakresie kosztów poniesionych na urządzenia, które zostaną zrefundowane przez ARR. Refundacji podlegają wyłącznie koszty poniesione na zakup fabrycznie nowych, powyżej wymienionych, urządzeń do prowadzenia gospodarki wędrowniej. **Maksymalna kwota refundacji, określona dla odbiorcy końcowego (pszczelarza), stanowi 60% ceny netto zakupu, przy założeniu, że kwota ta w okresie trwania KPWP (tj. w sezonie 2016/2017, 2017/2018 i 2018/2019) nie przekroczy kwoty wynikającej z: iloczynu 50 zł i posiadanej liczby rodzin pszczelich i nie będzie wyższa niż 10 000 zł (w przypadku zakupu przyczep, wag pasiecznych i urządzeń dźwigowych do załadunku i rozładunku uli) lub iloczynu 100 zł i posiadanej liczby rodzin pszczelich i nie będzie wyższa niż 30 000 zł (w przypadku zakupu ładowarek, miniładowarek oraz innych wózków samojezdnych do załadunku i rozładunku uli).**

Zakup pszczoł

Celem działania jest odbudowa liczebności pogłowia pszczoł w Polsce, podniesienie wartości użytkowej pogłowia pszczoł, zwiększenie wydajności rodzin pszczelich, zwiększenie ich liczby oraz zapewnienie zapylania roślin na jak największym obszarze. **Refundacji podlega do 70% poniesionych kosztów netto (do wysokości kwoty umownej) poniesionych na zakup matek pszczelich z pasiek pochodzących z linii hodowlanych pszczoł, będących pod oceną prowadzoną przez podmiot upoważniony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa oraz pakietów, odkładów z matkami pszczelimi pochodzącymi z linii hodowlanych pszczoł, dokonanych wyłącznie na potrzeby gospodarstw pasiecznych, posiadających weterynaryjny numer identyfikacyjny lub wpisanych do rejestru PLW. Cena jednostkowa netto pakietu/odkładu lub matki reprodukcyjnej przyjęta do refundacji nie może przekroczyć 200 zł/sztukę. Pasięka produkująca matki, odkłady i pakiety - przed rozpoczęciem sprze-**

daży w danym sezonie - przesyła do Agencji aktualne zaświadczenie weterynaryjne o zdrowotności rodzin pszczelich. Pomoc jest udzielana na zakup pszczoł pochodzących od producentów matek, pakietów i odkładów znajdujących się na liście publikowanej przez ARR, która jest publikowana i aktualizowana na stronie internetowej Agencji pod adresem www.arr.gov.pl. **Pszczelarz (końcowy odbiorca pomocy) w danym sezonie nie może otrzymać więcej matek, pakietów lub odkładów pszczelich łącznie, niż 50% liczby posiadanych przez niego rodzin pszczelich. Pszczelarz ubiegający się o refundację pakietów i odkładów w danym sezonie nie może otrzymać ich łącznie więcej niż 20% liczby posiadanych przez niego rodzin pszczelich.**

Analizy jakości miodu

Celem działania jest upowszechnianie praktyk polegających na monitorowaniu jakości miodu beneficjenta oraz zachęcanie producentów produktów pszczelich do poszerzania oferty handlowej miodów odmianowych. **Refundacja obejmuje do 80% kosztów netto (do wysokości kwoty umownej) poniesionych na wykonanie analiz próbek miodu pobranych z gospodarstw pasiecznych posiadających weterynaryjny numer identyfikacyjny lub wpisanych do rejestru PLW, posiadających przynajmniej 10 rodzin pszczelich.**

Pszczelarze zainteresowani skorzystaniem ze wsparcia w ramach opisanego mechanizmu powinni się kontaktować z właściwymi podmiotami uprawnionymi (związki, stowarzyszenia, zrzeszenia, spółdzielnie, grupy i organizacje producentów), które opracowują i składają do Agencji projekty w oparciu o zapotrzebowanie od swoich członków. Wykaz organizacji pszczelarskich zrzeszonych w Polskim Związku Pszczelarskim znajduje się na stronie internetowej www.zwiazek-pszczelarski.pl.

Niniejszy artykuł ma charakter informacyjny, a szczegółowe warunki uczestnictwa w mechanizmie udostępniane są na stronie internetowej ARR pod adresem: www.arr.gov.pl. Należy przy tym uwzględnić fakt, iż na mocy ustawy z 10 lutego 2017 r. z dniem 1 września 2017 r., przejęcie zadania w zakresie wsparcia pszczelarstwa przejmują w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Dopuszcza się przy tym możliwość zmiany „Warunków (...)” na sezon 2017/2018 i 2018/2019, terminu składania projektów na sezon 2017/2018, formularzy projektów oraz zakresu informacji jaki był w nich dotychczas wymagany. Szczegółowe informacje będą publikowane na stronie internetowej ARiMR pod adresem: www.arimr.gov.pl. ■

Źródła:

1) Realizacja Mechanizmu WPR Wsparcie rynku produktów pszczelich. Warunki ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w ramach realizacji mechanizmu Wsparcie rynku produktów pszczelich w latach 2016/2017 (Załącznik do Zarządzenia Nr 50/2017/Z Prezesa ARR z dnia 1 marca 2017 r.)

2) www.arr.gov.pl

Jemioła - tradycja i właściwości lecznicze

Występuje na terenie całej Europy, gdzie rośnie na drzewach jako roślina półpasożytnicza. Mogłaby „wyżywić” się sama bo produkuje chlorofil, ale po co, skoro wodę i minerały może czerpać od drzew-żywicieli? Drzewom wielkiej szkody nie czyni, gdyż potrzeby jemioły są znikome wobec możliwości gospodarza, chyba że opanuje je w znacznym stopniu.

Grażyna Michalak
MODR Oddział Bielice

Najchętniej występuje na topolach, lipach, sosnach, brzozech, akacjach, dębach i jarzębinach. Zasiedla drzewa co najmniej 20-letnie.

Późną jesienią na końcach jej pędów dojrzewają kuliste, białe owoce, wypełnione kleistym miąższem. Ułatwia on przywieranie do gałęzi drzew, a tym samym rozprzestrzenianie się jemioły. Od niego też pochodzi jej łacińska nazwa, bo *viscum* oznacza lep. W rozpowszechnianiu się jemioły pomocne są też ptaki, szczególnie jemiołuszki, dla których jej owoce są pożywieniem podczas zimy.

W tradycji ludowej

Jemioła pospolita (*Viscum album*) jest niezwykłą rośliną. Od niepamiętnych czasów uważano ją za **roślinę magiczną**. Pod drzewami, na których rosła, odprawiano rytuały, a przygotowany z niej napój uznawano za antidotum na wszelkie dolegliwości.

Zwyczaj wykorzystania jemioły podczas Świąt Bożego Narodzenia pochodzi z krajów nordyckich (Szwecja, Norwegia, Dania), gdzie wieszana przed wejściem do domów **miała odpędzać złe uroki i demony**. Dziś jej gałązki wiesza się najczęściej nad wigilijnym stołem - **ma zapewnić domowi zgodę, miłość i szczęście**. Wigilijna jemioła - jeśli nie jest przetrzymywana przez cały rok - traci jednak magiczną moc.

Z kolei pocałunek pod jemiołą **ma umocnić miłość i zapewnić związkowi trwałość**. Zwyczaj bezkarnego całowania się pod jemiołą wywodzi się z XVII-wiecznej Anglii.

Roślina ta uważana jest także za **symbol płodności**, ponieważ kwitnie zimą, gdy wszystkie inne rośliny obumierają albo wchodzi w stan spoczynku, a także życia i nieśmiertelności, gdyż jest wiecznie zielona i mimo braku korzeni żyje bardzo długo.

Zastosowanie w ziołolecznictwie

Oprócz tego, że przez całe wieki uważano ją za roślinę magiczną, korzystano też z jej licznych **właściwości leczniczych**. W medycynie naturalnej do dziś wykorzystuje się zbierane od grudnia do marca gałązki wraz z liśćmi (po odrzuceniu zdrewniałych pędów) - wtedy koncentracja cennych dla zdrowia składników jest największa. Skład substancji leczniczych zależy od drzewa, na któ-

rym jemioła pasożytuje. Według znawców tematu najsilniej działająca jest ta bytująca na **dębach i topolach**.

Substancjami leczniczymi zawartymi w jemiole są: flawonoidy, kwasy: oleanolowy, ursolowy, betulinowy - **o właściwościach przeciwrakowych**, fitosterole i składniki mineralne - wapń, potas oraz cynk.

W medycynie ludowej używano jej w leczeniu **epilepsji, astmy, hamowania krwotoków**. Jemioła słynie też jako lek **obniżający ciśnienie krwi**. Polecana jest w **okresie przekwitania**, w przypadłościach związanych z **miażdżycą - szumach usznych, drętwieniu nóg i rąk, zwapnieniach tętnic**. **Stabilizuje pracę trzustki, poprawia przemianę materii**. Stare przepisy zielarskie polecają stosowanie jej w **ostrych przebiegach, grypie, zapaleniu płuc i przy obniżonej odporności**.

W medycynie

Preparaty na bazie wyciągów z jemioły (np. Venoforton firmy Leki Natury) **poprawiają dotlenienie mięśnia sercowego, stosowane są w arytmii serca, zapobiegają udarom mózgu, poprawiają pamięć i wzrok**. Inne poleca się przy leczeniu **kolki nerkowej i stanach zapalnych pęcherzyka żółciowego** (działają rozkurczowo). Papka ze zmiażdżonych świeżych owoców i wazeliny to świetna **maść na odmrożenia**. Obecnie z jemioły produkuje się środki pomocne stosowane w leczeniu **nadciśnienia tętniczego, miażdżycy i zaburzeniach krążenia**.

Należy pamiętać, że jemioła jest **rośliną trującą**. Zawierając ją preparaty należy więc stosować ostrożnie, po konsultacji z lekarzem lub farmaceutą. Ich przedawkowanie może doprowadzić do poważnych zaburzeń żołądkowo-jelitowych (wymiotów, biegunk).

Jemioła wykorzystywana jest również w produkcji szamponów przeciwłupieżowych oraz kremów i emulsji ze względu na swoje właściwości dezynfekujące, przeciwzapalne i ściągające.

Z powodu jej licznych zalet spojrzmy przychylnym okiem na jemiołę. I to nie tylko od święta... ■

Źródła:

1. www.wymarzonyogrod.pl;
2. Działkowiec 2012

Zalety jagody kamczackiej

Jagoda kamczacka jest rośliną długowieczną, łatwą w uprawie.

Wegetację rozpoczyna bardzo wcześnie - już na początku marca

pojawiają się pąki kwiatowe. Z racji swego pochodzenia

(Kamczatka) krzewy są wytrzymałe na suszę i silny mróz (do - 40°C).

Kwiaty wytrzymują przymrozki do nawet do - 6°C.

Grażyna Michalak

MODR Oddział Bielice

Roślina praktycznie nie wymaga ochrony przed chorobami i szkodnikami. Najlepiej rośnie i owocuje na stanowiskach nasłonecznionych. Pod uprawę poleca się gleby żyzne, piaszczyste lub piaszczysto-gliniaste, lekko kwaśne, o umiarkowanej wilgotności. Optymalne pH to 6-6,5. Nie znosi stanowisk podmokłych i gleb ciężkich, gliniastych.

Jagoda kamczacka jest rośliną obcopolną - do dobrego zapylenia i owocowania potrzebuje obecności innej odmiany. Dlatego poleca się sadzenie obok siebie dwóch odmian kwitnących w tym samym czasie. Ich wybór jest spory, są to odmiany rosyjskie, kanadyjskie i z rodzimej hodowli.

Co jeszcze warto wiedzieć?

Jagoda zaczyna owocować już w drugim, trzecim roku po posadzeniu. Owoce dojrzewają nierównomiernie, dlatego należy je zbierać w miarę dojrzewania, bardzo wcześnie (koniec maja, początek czerwca), nawet przed pierwszymi truskawkami. Są to mięsiste pestkowce o wydłużonym cylindrycznym kształcie, barwy niebiesko-fioletowej z woskowym nalotem, o masie od 0,8 g - 1,5 g. Są soczyste, smaczne, kwaśno-słodkie z lekką goryczką. Odmiany różnią się smakiem, są bardziej lub mniej słodkie, a niektóre pozbawione goryczki.

Owoce mają właściwości **wzmacniające, antyseptyczne, wspomagające leczenie wielu chorób** (np. infekcje wirusowe i bakteryjne), **odtruwają organizm ze związków metali ciężkich. Działają wzmacniająco**

na naczynia krwionośne, poprawiają wzrok, hamują krwotoki, obniżają ciśnienie krwi, łagodzą alergie, opóźniają proces starzenia. Spożywa się je na surowo lub w formie przetworów: dżemów, nalewek, soków, galaretek, kompotów i jogurtów. Można je łączyć z innymi słodkimi owocami, np. malinami. Są wykorzystywane w przemyśle spożywczym i cukierniczym (drożdżówki, ciasta) oraz farmaceutycznym (leki i suplementy diety).

Związki prozdrowotne zawarte w owocach to: flawonoidy, antocyjany, garbniki, pektyny, olejki eteryczne i witaminy. **Interesujące jest to, że po przetworzeniu owoce zachowują 80% cennych związków.**

Dlaczego warto zainteresować się uprawą?

Z wielu przyczyn. Przede wszystkim decydują o tym: wczesny termin dojrzewania i wysoka cena owoców, łatwość uprawy krzewów oraz ich wysoka wytrzymałość na mróz, a mała podatność na choroby i szkodniki. Możliwa jest też mechanizacja zbioru. Coraz powszechniejsza jest też wiedza o prozdrowotnych właściwościach jagody kamczackiej, co zapewnia jej zbyt w przyszłości. Ważne jest również, że roślina ma niewielkie wymagania glebowe i nie wymaga zakwaszania gleby, ani pracochłonnych zabiegów pielęgnacyjnych. W ciągu pierwszych 4-5 lat wzrostu nie ma też potrzeby prześwietlania krzewów.

W późniejszych latach wskazane jest ich tylko lekkie prześwietlenie oraz usunięcie pędów uszkodzonych i pokładających się na ziemi. Cięcie najlepiej wykonywać wczesną wiosną lub w sierpniu, po zbiorach.

A co ze zbytem jagód?

Rynek jagody kamczackiej w Polsce, mimo rosnącego zainteresowania, jest ciągle mały. Nie można go porównać z rynkiem borówki amerykańskiej. Obecnie powierzchnia upraw nie przekracza 2 tysięcy ha. Ceny uzyskiwane ze sprzedaży jagody są zbliżone do cen borówki amerykańskiej, ale sprzedaż jest wciąż niewielka. Wielu konsumentów nie wie nawet o istnieniu takiego owocu. Większość jagód jest eksportowana w formie świeżej lub przetworzonej. Popyt na każdą nowość trzeba wykreować, a na to potrzeba czasu i pieniędzy. Czy uprawa tej rośliny ma zatem szanse powodzenia? Myślę, że pokażą to najbliższe lata. ■

Źródła:

1. Jagodnik 6/2017

2. Materiały konferencyjne IO - Rośliny jagodowe

Informacje lokalne z Oddziału Płock

Marta Michalak

MODR Oddział Płock

Gmina Słupno

Zapewnienie opieki dzieciom, zwłaszcza najmłodszym, jest jednym z nadrzędnych celów stawianych organom samorządowym w kraju. Uroczystego otwarcia nowego żłobka dokonali sami podopieczni we wtorek 7 listopada. Żłobek powstał w ramach programu „MALUCH +”, a jego budowę - w kwocie blisko 400 tys zł - dofinansowało Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Nowy żłobek mieści się w budynku przy ulicy Warszawskiej w Słupnie, obok budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Gmina Bulkowo

Gminna Biblioteka Publiczna w Bulkowie, jako jedna z 26 w całej Polsce i jedyna w powiecie płockim, została laureatem 3. edycji programu Pracownice Orange i otrzymała od Fundacji Orange nowoczesną, multimedialną świetlicę. O tym, że nowa pracownia powstanie w Bulkowie zdecydowali sami mieszkańcy i sympatycy gminy, którzy z ogromnym zaangażowaniem przez ponad 2,5 tygodnia głosowali w plebiscycie internautów na pomysł bibliotecznej Grupy Inicjatywnej pn. „Pracownia Orange Sercem Naszej Gminy”. Każda pracownia wyposażona zostanie w sprzęt o łącznej wartości 30 tysięcy złotych. Pracownia Orange stanie się kulturalną wizytówką gminy Bulkowo. Będzie przyjaznym miejscem służącym aktywizacji i integracji środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i osób starszych, dzięki organizacji spotkań, kursów i warsztatów.

Gmina Słubice

W dniach 1-3 grudnia 2017 odbędzie się **Międzypokoleniowe spotkanie rolników w Ekologicznym Uniwersytecie Ludowym w Grzybowie**, które zgromadzi kilkudziesięciu przedstawicieli organizacji rolników ekologicznych, rodzinnych gospodarstw rolnych, producentów żywności i mieszkańców wsi. Wezmą w nim udział doświadczeni rolnicy oraz rolnicy początkujący, którzy chcą tworzyć nowy system żywności w oparciu o koncepcję suwerenności żywnościowej. Uczestnicy spotkania będą dzielić się swoimi doświadczeniami i rozważać możliwości współpracy. Wszystko to w celu oddziaływania na politykę publiczną i rzeczywistość gospodarczą, aby wspierały bardziej sprawiedliwy i zrównoważony rozwój wsi i gospodarstw rolnych. Grudniowe spotkanie w Grzybowie ma służyć integracji wszystkich osób zainteresowanych współpracą w ramach koncepcji suwerenności żywnościowej, a także poszukiwaniu sposobów realizacji wspólnych potrzeb.

Gmina Łąck

Pan Roman Gorzkowski z Władysławowa w powiecie płockim został laureatem I miejsca w wojewódzkim etapie konkursu na Najlepszego Gospodarstwo Ekologiczne w kategorii „ekologiczne gospodarstwo towarowe” oraz II miejsca w etapie krajowym w tej samej kategorii. Konkurs odbył się po raz dziesiąty; skierowany jest do gospodarstw z certyfikatem ekologicznym, które mogły zgłaszać się w jednej z dwóch kategorii: „ekologiczne gospodarstwo towarowe” lub „ekologia-środowisko”.

Gmina Sanniki

Europejskie Centrum Artystyczne im. Fryderyka Chopina w Sannikach zaprasza na koncert pt. „Robert Janowski świątecznie” 3 grudnia (niedziela) o godz. 14:00 i 16:30. Artysta zaprezentuje repertuar świąteczny oraz standardy muzyki polskiej i zagranicznej. To wyjątkowy prezent dla publiczności na zbliżające się święta Bożego Narodzenia.

Pierniki z pasją...

Z Ewą Franke - Chrustowską z Łącka (w powiecie płockim) - miłośniczką i producentką wyjątkowych pierników, rozmawia Marta Michalak z MODR Oddział Płock.

Pani Ewo, myślę, że w Pani przypadku wypiekanie pierników można zaliczyć do pasji od serca. Skąd wziął się pomysł na tego typu ozdoby? Proszę opowiedzieć o początkach swojej działalności.

Ewa Franke Chrustowska: Pomysł na ozdoby z piernika pojawił się przypadkowo. Szukałam sposobu na życie i kiedyś w Internecie znalazłam wykrawaczkę na choinkę z ciasta piernikowego w 3D. Bardzo mi się to spodobało i chciałam spróbować czy uda mi się wykonać taką samą. Zamówiłam wykrawaczkę i stanęłam w kuchni z głową pełną pomysłów. Poczułam się wtedy tak, jakby coś, co we mnie do tej pory spokojnie spało, nagle się obudziło i mówiło – rób to! Tak powstała moja pierwsza piernikowa rzeźba. Spodobała się ona moim bliskim i dopingowali mnie do dalszego działania w tym kierunku.

Słyszałam też o prowadzonych przez Panią warsztatach dla szkół i przedszkoli.

W pewnym sensie to mój sposób na życie. Wspólnie z mężem prowadzimy warsztaty w szkołach i przedszkolach. Cieszą się dużym zainteresowaniem. Podczas zajęć przygotowujemy pierniki i różne ozdoby do dekorowania, a uczestnicy warsztatów ozdabiają i dekorują je według własnego pomysłu. Na koniec każdy otrzymuje piernikowy medal.

Jak, patrząc od kuchni, wygląda tworzenie takich pierników? Czy to pracochłonne zajęcie?

Oj, czasami wymaga to wiele pracy! Aby osiągnąć dobry efekt, praca przy jednym pierniku trwa kilka godzin. Już nie mówię o samym pro-

cesie robienia ciasta czy wypiekania, ale o ozdabianiu każdej z figurek. Niektóre elementy zdobiące są bardzo małe, ale czym mniejsze, tym efekt jest lepszy. Nieoceniona jest przy tym pomoc mojego męża. Bardzo mi pomaga tak w ozdabianiu, jak i w kuchni, kiedy pieczemy. Czasami coś się rozsypie i wtedy on cierpliwie to sprząta, wyrzuca i wraca, żeby znowu nakładać oczka piernikowym bałwankom czy dorabiać kwiaty na sercu weselnym.

Ale nie tylko mąż mnie wspiera. Bo są momenty, kiedy opadają ręce, wtedy moje córki i przyjaciele są przy mnie i wiem, że mogę na nich liczyć. To ważne, aby w chwilach kiedy człowiek czuje się zmęczony, była w pobliżu kochająca się rodzina.

A jak wygląda współpraca z klientami?

Otrzymuję od nich zamówienie na określoną okazję i przygotowuję projekt. Jeśli klient go zaakceptuje, zabieram się do pracy i muszę powiedzieć, że wkładam w nią całe serce. Największą satysfakcją jest dla mnie zadowolenie zleceniodawcy, ono nakręca mnie do dalszej pracy.

Skąd czerpie Pani pomysły?

Mam masę pomysłów, lubię nowe wyzwania. W sumie zależy to od okoliczności, bo na przykład latem wykonujemy ozdoby związane z wypoczynkiem, są to plaża, muszelki, statek czy delfiny, albo moje ulubione safari. Staram się dopasować każdą ozdobę do tej osoby, dla której jest przeznaczona. A zarazem chcę, żeby były one niepowtarzalne i coraz ciekawsze. W tej chwili mam różne zamówienia. Piękne na prezenty pierniki ślubne, jubileuszowe, imieninowe, no i coraz więcej tych ze świątecznymi motywami. Staram się ich nie powielać, żeby nie były nudne. Wciąż czuję potrzebę rozwijania swoich umiejętności. Najważniejsze, żeby nie stać w miejscu.

Asortyment wypiekanych przez Panią pierników jest naprawdę ogromny. Kto jest ich odbiorcą i jak pozyskuje Pani nowych nabywców?

Asortyment rzeczywiście jest ogromny, bo na różne okazje proponuję różne formy, a klienci tak zwaną pocztą pantoflową dowiadują się co akurat oferuję. Jeśli ktoś kiedyś został obdarowany i spodobał mu się prezent, to i on chce kogoś obdarować. Pierniki wysyłam również za granicę. Muszę się pochwalić, że miałam również swoje pięć minut w telewizyjnym „Pytaniu na śniadanie”. ■

Serdecznie dziękuję za rozmowę. Życzę Pani dalszych sukcesów i ciekawych inspiracji. Teraz może tych świątecznych... I czekamy na piernikowe logo MODR!

Wyroby Ewy Franke - Chrustowskiej

Gmina Puszcza Mariańska - mazowiecki skarb

Leszek Jurczewski

MODR Oddział Bielice

Gmina Puszcza Mariańska leży w południowo-zachodniej części Mazowsza, pomiędzy Łodzią i Warszawą. Obfituje w szlaki piesze, rowerowe oraz pomniki przyrody. Cechują ją znakomite walory krajobrazowe i bogate dziedzictwo kulturowe. Swoje losy z związały tym miejscem m.in.: prof. Henryk Galle, Czesław Tański, prof. Wojciech Świątosławski czy rodzina Rapackich. Na terenie gminy wypoczywali i tworzyli znani artyści, naukowcy i politycy. Do dziś jest ona miejscem zamieszkania i pracy twórczej lokalnych artystów.

To jedno z najpiękniejszych miejsc na Mazowszu, pełne sosnowych lasów, morenowych wzgórz i pradolinowych wód. Tworzy je 41 miejscowości, z których największymi w kolejności są: Bartniki, Radziwiłłów, Puszcza Mariańska, Kamion i Budy Zaklasztorne.

Obecnie teren ten jest azylem i inspiracją dla artystów, m.in. Maksymiliana Biskupskiego, rzeźbiarza i poety, którego prace były wystawiane w Polsce i za granicą. W Puszczy Mariańskiej, będącej centralnym punktem gminy, znajduje się Galeria „U Nas”, w której wystawiane są prace lokalnych artystów, odbywają się prelekcje i spotkania tematyczne. Ma tu też swoją siedzibę stowarzyszenie Mariański Ruch Inicjatyw Ekonomiczno-Społecznych, podejmujące działania na rzecz mieszkańców gminy i regionu.

a warunki krajobrazowe osadnictwu i rekreacji. Ale głównym walorem gminy są lasy rosnące na terenach dawnych puszczy: Bolimowskiej, Miedniewickiej i Korabiewickiej. Prawie połowa powierzchni gminy objęta jest ochroną ekologiczną w ramach Bolimowskiego Parku Krajobrazowego. Teren jest tu płaski, a sam las obfituje w różnorodne gatunki drzew, roślin i zwierząt. Interesujący jest Rezerwat Przyrody „Puszcza Mariańska” - rosną tu rośliny charakterystyczne dla klimatu górskiego oraz wschodniego kontynentalnego. Dla osób ceniących sobie kontakt z naturą jest to idealne miejsce na odpoczynek, leśne wędrówki, czy nawet swoją własną działalność. Wszak tutejsze tereny obfitują w to, co naturalne, a więc zdrowe. Przykładami takich inspirujących działalności są funkcjonujące i rozwijające się w gminie firmy wytwarzające produkty pochodzenia zwierzęcego i roślinnego, a rejestrujące swoje wyroby na liście produktów regionalnych i tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. To właśnie dzięki producentom zdrowej, ekologicznej żywności mamy możliwość zapoznania się z tradycyjnymi wyrobami oraz ich jakościowo najlepszymi sposobami produkcji.

Co warto odwiedzić?

Centralną miejscowością gminy jest **Puszcza Mariańska**, w której warto zobaczyć **kaplicę p.w. św. Michała Archanioła** znajdującą się na terenie zespołu kościelno-klasztornego, a także **głaz polny** postawiony w 1932 roku przez mieszkańców gminy w 250. rocznicę zwycięstwa wiedeńskiego. Ważnym punktem wycieczki jest **cmentarz z początku XX w.**, na którym spoczywają m.in. **Czesław Tański** oraz członkowie rodziny **Rapackich** i **Popowskich**. Równie ciekawy jest budynek **Liceum Ogólnokształcącego im. Cz. Tańskiego**, który w połowie lat 80. XX wieku został wzniesiony ze składek społecznych i służył jako przytułek dla dziewcząt. Na terenie Nadleśnictwa Radziwiłłów znajduje się **„Senatorówka”**, czyli budynek wzniesiony po krótkim pobycie cara **Mikołaja II** w tych stronach. W centrum osady stoi **pomnik Tadeusza Kościuszki** z 1917 roku, wzniesiony społecznie dla uczczenia setnej rocznicy śmierci naczelnika.

Bogactwo przyrody

Specyficzny mikroklimat sprzyja osobom z chorobami płuc,

Rezerwat Przyrody Rzeka Rawka

Pomnik Tadeusza Kościuszki z in

W Puszczy Mariańskiej działa stowarzyszenie **Mariański Ruch Inicjatyw Ekonomiczno-Społecznych** powstałe w 1997 roku. Jest to efekt oddolnej inicjatywy mieszkańców i sympatyków gminy. Spośród wielu funkcji, jakie spełnia MRIES, należy wymienić *Lokalne Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych*, a także prężną działalność projektową służącą wspieraniu oddolnych inicjatyw i aktywizowaniu osób w każdym wieku. Ponadto stowarzyszenie zajmuje się usługami biurowymi, prowadzi debaty, seminaria, warsztaty, kursy i szkolenia o różnej tematyce,

współpracuje z grupami nieformalnymi mającymi pomysły na zaktywizowanie lokalnej społeczności.

Pozostałe atrakcje

Bartniki i Radziwiłłów Mazowiecki stanowią najbardziej zurbanizowaną część gminy. Warto tu zobaczyć zabytkowy **kościół pw. św. Antoniego Padewskiego w Bartnikach**. Z kolei w **Radziwiłłowie Mazowieckim** znajduje się **zabytkowy dworec PKP**, wybudowany w latach 1919-1939, nawiązujący stylem do dworskiej architektury. Można tu też obejrzeć szereg drewnianych zabudowań chłopskich.

Kamion. W miejscowości znajduje się **późnoklasykistyczny dwór** z ok. 1910 roku z czterokolumnowym portykiem i frontonem oraz pozostałościami zabudowań dworskich. Ważnym

obiektem jest **kościół p.w. Najświętszej**

Marii Panny. Miłośnicy natury z pewnością zachwycą się **pozostałościami parku krajobrazowego** z ok. 1800 roku.

Korabiewice. Nazwa wsi wzięła się wg poszlak historycznych - od osiedla zwanego Korabiem lub Korabiewskiego - szlachcica herbu Korab. To jedna z trzech - obok Zatora i Żukowa - wsi królewskich, położona nad rzeką Korabiewką. Z ważnych punktów na mapie Korabiewicz, które warto polecić uwadze, są **kościół p.w. Matki Bożej Anielskiej, cmentarz założony przez księdza Tadeusza Segeta, filię Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Puszczy Mariańskiej, a także pozostałości dworu i zabudowań dworskich**.

Olszanka jest osadą o willowej zabudowie, leżącą w sosnowym lesie. Wyjątkowy klimat tych terenów sprawił, iż przybywali tu przedstawiciele warszawskich elit artystycznych i naukowych. Mieszkał tu i tworzył **Józef Rapacki**, nazywany „malarzem brzo-

i liliowych wrzosów”. To właśnie piękno natury przywiodło tego, najbardziej znanego z całej rodziny Rapackich, artystę. Obecnie natchnienie do tworzenia w Olszance znajduje **Maksymilian Biskupski** - artysta rzeźbiarz i poeta.

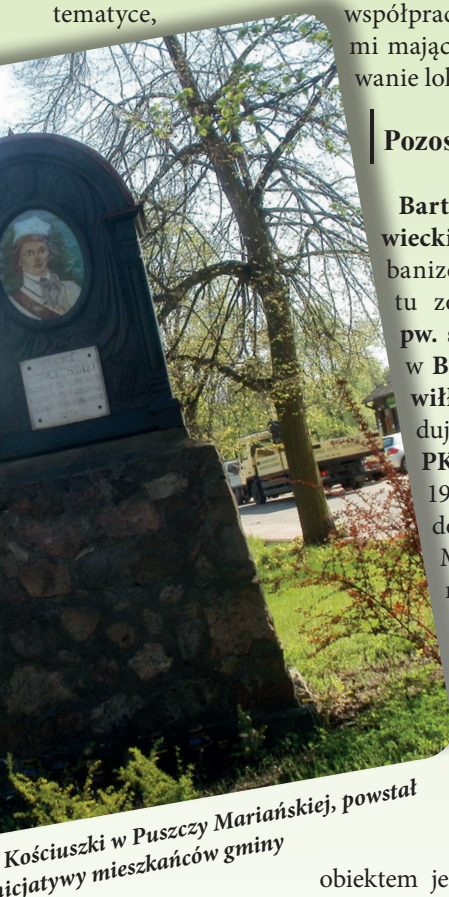
Kaplica p.w. św. Michała Archaniola w Puszczy Mariańskiej - kolebka Zakonu Marianów, wybudowana z inicjatywy św. o. Stanisława Papczyńskiego

Istnieją dwa źródła, z których czerpiemy wiedzę na temat powstania Olszanki. Według pierwszego z nich - kroniki - Olszanka „narodziła się” na początku XX wieku, kiedy to **Katarzyna Wróblewska**, żona znanego wówczas laryngologa, zachorowała. Mąż, poszukując odpowiednich warunków klimatycznych, trafił w te strony. W roku 1904 Wróblewski wykupił całą Olszankę tworząc z niej podwarszawskie uzdrowisko. Do dzisiaj miejsce to jest atrakcyjne pod względem wypoczynku, odznacza się bogactwem przyrodniczym i jest świetnym punktem wypadowym dla miłośników pieszych wędrówek.

Kapliczki i krzyże

Przechadzając się pośród leśnych i polnych duktów, warto zatrzymać się przy kapliczkach i krzyżach, tak licznie umieszczonych przy drózkach, na polach i obrzeżach wsi. Są nieodłącznym elementem krajobrazu gminy, jak drzewa czy wymienione wcześniej kościoły. Jaka jest ich historia? Skąd się wzięły? Która z kapliczek była pierwsza? Tego nie pamiętają najstarsi mieszkańcy gminy, jednak obok kościołów, kapliczek i krzyży są kolejnym dowodem na uduchowiony charakter tych terenów i tak jak kościoły wrosły w tutejszy pejzaż. Trudno wymienić je wszystkie, jest ich bardzo dużo a historii niektórych nie uda się zapewne poznać już nigdy, jednak odwiedzając te tereny warto i na nich skupić uwagę. ■

Źródło: archiwum Stowarzyszenia Mariański Ruchu Inicjatyw Ekonomiczno - Społecznych.

Kościuszki w Puszczy Mariańskiej, powstał z inicjatywy mieszkańców gminy

Wszystko o rolniczym handlu detalicznym

Od stycznia 2017 r. rolnicy mogą sprzedawać żywność wytworzoną we własnym gospodarstwie, na przykład sery, wędliny, paszety, przetwory owocowe, przetwory warzywne itp. w oparciu o nową formę działalności rolniczej – rolniczy handel detaliczny (RHO). Rolniczy handel detaliczny polega więc na zbywaniu konsumentowi finalnemu żywności pochodzącej w całości lub w części z własnej uprawy, hodowli lub chowu, przez rolnika działającego na rynku spożywczym.

Zenona Szostek

MODR Oddział Poświętne w Płońsku

W tej formie handlu ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu powinna stanowić **co najmniej 50% tego produktu**, z wyłączeniem wody.

Podstawowe przepisy

Rozporządzenie nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z 28 stycznia 2002 r. definiuje podstawowe pojęcia i zasady w zakresie rolniczego handlu detalicznego:

- „handel detaliczny” oznacza obsługę i/lub przetwarzanie żywności i jej przechowywanie w punkcie sprzedaży lub w punkcie dostaw dla konsumenta finalnego...;
- „żywność” (lub „środek spożywczy”) oznacza jakiejkolwiek substancje lub produkty, przetworzone, częściowo przetwo-

rzona lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi, lub których spożycia przez ludzi można się spodziewać;

- „konsument finalny” oznacza ostatecznego konsumenta środka spożywczego, który nie wykorzystuje żywności w ramach działalności przedsiębiorstwa sektora żywnościowego.

W ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) możliwa jest sprzedaż surowców oraz żywności przetworzonej (produkty mięsne, produkty mleczne, produkty złożone, przetwory z owoców i warzyw, pieczywo...) **wyłącznie konsumentowi końcowemu, np. turystom, sąsiadom lub sprzedaż na targach i festynach.**

Warunki prowadzenia produkcji i sprzedaży

Produkować i sprzedawać przetworzone

produkty może tylko rolnik z domownikami, nie może on zatrudniać osób na umowę o pracę.

Produkcja i sprzedaż żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego:

- może być dokonywana w ilościach dostosowanych do potrzeb konsumentów;
- nie może stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa żywności i wpływać niekorzystnie na ochronę zdrowia publicznego;
- podlega nadzorowi organów odpowiedzialnych: Państwowej Inspekcji Sanitarnej albo Inspekcji Weterynaryjnej;
- jest dokumentowana w sposób umożliwiający określenie ilości zbywanej żywności;
- musi odbywać się bez udziału pracowników zatrudnionych i pośredników;
- sprzedaż może być prowadzona przez pośredników tylko podczas wystaw, festynów, targów lub kiermaszów organizowanych w celu promocji żywności;
- rolnik i pośrednik mogą zbywać żywność w ramach rolniczego handlu detalicznego na obszarze swojego powiatu lub na obszarze powiatu sąsiadującego.

Maksymalna ilość żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakres i sposób dokumentowania sprzedanych ilości zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016r.

Znakowanie produktów i miejsc sprzedaży

Obowiązek etykietowania produktów dotyczy również rolniczego handlu deta-

licznego. Etykieta powinna zawierać: nazwę produktu, skład, nazwę i adres producenta, zawartość netto, wykaz substancji powodujących alergię, ewentualnie informację na temat wartości odżywczych.

Miejsce, gdzie odbywa się rolniczy handel detaliczny, musi być oznakowane w sposób bardzo czytelny i zawierać następujące informacje:

1. napis „rolniczy handel detaliczny”;
2. dane obejmujące:
 - a) imię i nazwisko albo nazwę i siedzibę podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny,
 - b) adres miejsca prowadzenia produkcji tej żywności,
 - c) weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny, o ile taki numer został nadany.

Rejestracja zakładu

Działalność w ramach RHD wymaga **rejestracji zakładu** (bez zatwierdzania). W tym celu należy złożyć, w przypadku zamiaru prowadzenia produkcji i sprzedaży:

1. produktów pochodzenia zwierzęcego lub żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego (żywności złożonej) – do właściwego **Powiatowego Lekarza Weterynarii** – *wniosek o wpis zakładu do rejestru zakładów* w formie pisemnej, w terminie co najmniej 30 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności lub

2. żywności pochodzenia roślinnego – do właściwego **Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego** – *wniosek o wpis zakładu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej*, w terminie co najmniej 14 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności.

Właściciel gospodarstwa rolnego zamierzający prowadzić działalność w zakresie rolniczego handlu detalicznego produktami pochodzenia zwierzęcego lub żywnością złożoną jest zwolniony z obowiązku sporządzania projektu technologicznego. Uwaga! Rolnik hodowca trzody chlewnej nie może dokonać uboju we własnym go-

spodarstwie tylko w zatwierdzonej rzeźni.

Wymagania higieniczne

Rolnik jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo produkowanej przez siebie i domowników żywności. Powinien uzyskać orzeczenie lekarskie do celów sanitarno-epidemiologicznych. Przy prowadzeniu produkcji i sprzedaży żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego jest zobowiązany spełnić przede wszystkim higieniczne wymagania, zgodne z obowiązującymi przepisami.

W przypadku, gdy produkcja prowadzona jest w pomieszczeniach używanych głównie jako prywatne domy mieszkalne i wykorzystuje się sprzęt i urządzenia gospodarstwa domowego w kuchni domowej, obowiązują **uproszczone wymagania higieniczne**. Oznacza to zachowanie podstawowych wymagań określonych przez wymogi ogólne, pozostawiające dużą swobodę. Wytwórca żywności powinien być w stałym kontakcie z Powiatowym Inspektorem Sanitarnym lub Powiatowym Inspektorem Weterynarii, aby był zachowany nadzór na przetwarzaniem i sprzedażą żywności.

Kontrolą żywności w RHD w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych zajmuje się Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Podatek

Przychody do kwoty 20 000 zł rocznie, ze sprzedaży produktów nieprzekraczającej ilości, która może być zbywana w ramach rolniczego handlu detalicznego, są **zwolnione z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych**. Zwolnienie z podatku dochodowego rolnika stanowi formę pomocy de minimis.

Rolnik zobowiązany jest do dokumentowania sprzedaży przetworzonej żywności. Powinien zapisywać codziennie rodzaj sprzedaży, jej wielkość i wartość produktu sprzedanego. Ewidencja powinna być prowadzona po każdej sprzedaży, narastająco od początku roku.

Uzyskany w roku podatkowym przychód powyżej kwoty 20 000 zł opodatkowany będzie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych w wysokości 2% przychodów, jeżeli w roku poprzedzającym rok podatkowy przychody nie przekraczały 150 000 euro.

Podsumowanie

Ustawa wraz z przepisami wykonawczymi powinna ułatwić rolnikom sprzedaż produktów, które pochodzą z ich gospodarstw, stworzyć lepsze możliwości rozwoju produkcji i sprzedaży konsumentom finalnym żywności wyprodukowanej w całości lub w części we własnym gospodarstwie oraz zapewnić bezpieczeństwo żywności i uporządkować sprawy podatkowe. ■

Obowiązujące akty prawne dla podejmujących działalność w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego:

1. Ustawa z 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników Dz. U. 2016, poz. 1961
2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania Dz.U. 2016, poz. 2159
3. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 16 grudnia 2016 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykazów takich zakładów. Dz.U 2016, poz. 2192
4. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 15 grudnia 2016 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego Dz.U. 2016 poz. 2161
5. Ustawa z 9 kwietnia 2015 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw – Dz.U z 2015 r. poz. 699, 1595.
6. Wyciąg z rozporządzenia (WE) nr.852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2004/ rozdział III.

Rolnictwo to ciężki kawałek chleba, chociaż niektórzy twierdzą, że „na polu samo rośnie, a rolnik śpi”. W produkcji roślinnej trzeba planować, ale trudno jest dotrzymać optymalnych terminów agrotechnicznych, gdy pogoda i klimat nie sprzyjają. W ostatnich latach zaobserwowaliśmy dużą zmianę klimatu i odczuliśmy jego wpływ na uprawę roślin.

Przeciwdziałanie tej zmianie jest kluczowym elementem strategii UE w zakresie środowiska i coraz bardziej zyskuje na znaczeniu w przypadku wielu obszarów gospodarki, w tym także w rolnictwie. Konsekwencją zmiany klimatu jest globalne ocieplenie, które przyczynia się i będzie przyczyniać się do bardziej ekstremalnych zjawisk pogodowych (powodzi, suszy, silnych ulew, upałów i pożarów lasów) oraz problemów z dostępnością wody.

Zalety stosowania poplonów

Poplony, zwane też międzyplonami, poprawiają właściwości fitosanitarne gleby i mają wiele innych zalet. Rośliny poplonowe pozwalają zmniejszyć w sposób naturalny zachwaszczenie na polach. Dobrze zacieniają glebę, dzięki czemu ograniczone zostaje parowanie wody. Przeciwdziałają erozji gleb i kumulują azotany i azoty, które mogą przemieszczać się do wód gruntowych. W gospodarstwach z produkcją roślinną rolnik może wzbogacać glebę poprzez uprawę poplonów ścierniskowych, które posłużą jako zielony nawóz i poprawią wartość stanowiska pod zboża. Zaorany poplon dostarcza glebie substancji organicznej oraz składników mineralnych, co wpływa na utrzymanie i poprawę jej żyzności, szczególnie z roślin motylkowych.

Poplony wykorzystywane są w gospodarstwach na wiele sposobów: spasane, zaorywa-

mi uprawy, należy mieć na uwadze warunki panujące w naszym gospodarstwie. Dobór roślin zależy bowiem od gleby, warunków jakich potrzebują, terminu w jakim je wysiejemy i sposobu ich spożytkowania. W zależności od czasu wysiewu i miejsca w zmianowaniu wyróżniamy: **międzyplony ścierniskowe i ozime**. Pomimo dużego ryzyka związane go z uprawą poplonów ścierniskowych oraz trudności wynikających ze spiętrzenia prac polowych w lipcu i sierpniu, ich uprawa jest uzasadniona i celowa. Obecnie na skutek wysokiego nawożenia azotowego i przejścia na zbiór kombajnowy zbóż, skrócony został okres uprawy i siewu polonów.

Do gatunków, które udają się na stanowiskach bardzo suchych, zaliczyć można facelię, słonecznik i gorczycę. Wcześniejszy siew poplonów ścierniskowych jest korzystniejszy z wyjątkiem gorczycy.

Do uprawy w międzyplonach ozimych zaleca się dobierać gatunki o małych wymaganiach

Poplony a obszary

Maria Kosek

MODR Oddział Poświętne w Płońsku

Przystosowanie się do zmiany klimatu polega m.in. na zastosowaniu prawidłowego płodozmianu i upraw odpornych na suszę z uwzględnieniem zmianowania roślin poplonowych. Przed naszym rolnictwem są nowe wyzwania o charakterze proekologicznym polegające także na upowszechnieniu poplonów, dywersyfikacji upraw, zachowaniu trwałych użytków zielonych i utrzymaniu obszarów proekologicznych. Stosowanie poplonów wpływa zbawiennie na zmęczenie gleby i może być dla wielu gospodarstw jednym ze sposobów wywiązania się z obowiązku spełnienia zazielenienia i przyznania płatności przez ARiMR za realizację praktyk korzystnych dla klimatu i środowiska.

ne, a rośliny ozime przeznaczone są na kiszonki. Z kolei rośliny jare - zasiane jako poplon - można pozostawić na zimę jako mulcz.

Uprawa poplonów ma duże znaczenie dla gospodarstw rolnych, a w szczególności dla tych prowadzących intensywną produkcję zwierzęcą. Siew poplonów daje bowiem możliwość otrzymywania dodatkowego plonu zielonki, wartościowej paszy (objętościowej) głównie dla bydła, bardzo potrzebnej przy niedostatecznej ilości pasz z powodu wystąpienia suszy.

Jakie rośliny wybrać?

Poplony mogą być uprawiane na terenie całego kraju. Kierując się ogólnymi zasa-

termicznych w okresie wiosennym, gdy rusza wegetacja.

Poplony stanowią jedno z najpewniejszych źródeł pasz na glebach lżejszych, ale można je uprawiać również na glebach ciężkich. W praktyce jest to żyto w siewie czystym bądź w mieszance z wyką kosmatą. Rzepak i rzepik w poplonie ozimym, mogą być wykorzystywane jako zielony nawóz, będący doskonałym „przerwywnikiem” fitosanitarnym.

Najlepszymi gatunkami roślin do uprawy w poplonach są te, które szybko rosną, mają małe potrzeby wodne w okresie kiełkowania i wschodów, małe wymagania glebowe, a ich nasiona są stosunkowo tanie. Warto wspomnieć, że jeżeli w gospodarstwie uprawia się

dużo zbóż, to w poplonie należy siał rośliny nie zbożowe. Można wybrać zasiew w formie jednogatunkowej lub mieszankę kilku gatunków w okresie jesienno-zimowym, ale nie więcej niż 2-4 gatunki.

Zazielenienie

Od roku 2015 zazielenienie jest nowym elementem płatności bezpośrednich. Jest to płatność z tytułu realizacji praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska. W zależności od ilości posiadanych w gospodarstwie gruntów ornych oraz udziału TUZ, rolnicy są zobowiązani do przestrzegania jednej, dwóch lub trzech praktyk zazielenienia, na które składają się:

- dywersyfikacja upraw (uprawa określonej liczby gatunków upraw),
- zachowanie trwałych użytków zielonych (w tym cennych przyrodniczo),
- utrzymywanie obszarów proekologicznych (EFA), które obejmują grunty ugorowane, elementy krajobrazu, strefy buforowe, pasy kwalifikujących się hektarów wzdłuż granic lasu, zagajniki o krótkiej rotacji, obszary zalesione w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, międzyplony i pokrywy zieloną oraz uprawy wiążące azot.

Praktyki zazielenienia nie są bezwzględnie obowiązkowe dla wszystkich rolników. Przepisy przewidują możliwości wyłączenia

- międzyplony ścierniskowe: wysiane od 1 lipca do 20 sierpnia i utrzymane na gruncie do 1 października danego roku;
- międzyplony ozime: wysiane od 1 lipca do 1 października danego roku i utrzymanie na polu co najmniej do 15 lutego kolejnego roku. ARiMR wyznaczyła zasady, których rolnik musi przestrzegać. Rośliny ozime, zwykle wsiewane jesienią do zbioru lub wypasu, nie mogą być jednocześnie deklarowane jako obszary proekologiczne. Mieszanki złożone z samych gatunków zbóż nie są uznawane za obszar EFA. Mieszanka z takich roślin uprawiana jako międzyplon nie może być uprawiana jako plon główny w roku następującym po roku jej wysiania. Doceniając rolę poplonów, należy

Zaleca się wysiewać:

- **na glebach lekkich** - takie rośliny jak: łubin żółty, seradela i facelia;
- **na średnio zwięzłych:** groch, słonecznik, peluszkę, łubin wąskolistny, rzodkiew oleistą i gorczycę białą;
- **na ciężkich:** bobik, wykę jarą, kapustę pastewną oraz rzepak jary.

proekologiczne

z obowiązku spełniania tych praktyk. Jeżeli gospodarstwo nie kwalifikuje się do wyłączenia z tego obowiązku i posiada więcej niż 15 ha gruntów ornych, rolnik jest zobowiązany do wyznaczenia co najmniej 5% wszystkich gruntów ornych w swoim gospodarstwie na obszary proekologiczne.

Sposób na zazielenienie

Właśnie jednym ze sposobów spełniania wymogu zazielenienia są międzyplony. **Uznawane są za obszar proekologiczny, jeśli stanowią mieszankę składającą się z co najmniej 2 gatunków roślin z poniższych grup uprawnych: zboża, oleiste, pastewne, miododajne, bobowate drobonasienne (motylkowate) i bobowate grubonasienne (strączkowe).** Mieszanki te muszą być wysiane i utrzymane w określonych terminach:

podkreślić bezcenny aspekt środowiskowy i ich wpływ na zachowanie bioróżnorodności w glebie. Dla upraw w monokulturze stanowią one dobry przerywnik. Ponadto spełniają wymóg obszarów proekologicznych jako jednej z praktyk zazielenienia. ■

Źródła:

1. www.cdr.gov.pl;
2. www.arimr.gov.pl;
3. www.minrol.gov.pl;
4. www.odr.pl;
5. <http://wieścirolnicze.pl>.

To się ludziom podobało!

Interesowała mnie efektywność i wydajność pracy. Nauczony i spragniony formy pracy zorganizowanej w brygadowy system, wykorzystywałem ten sposób w masowych opryskach chwastów i stonki ziemniaczanej.

Marian Kwiecień

Bywało, że 5 do 7 ciągników z opryskiwaczami, plus kolejny z 2-ma przyczepami, a na nich w cysternach 8 tys. litrów wody oraz środki chemiczne, wyruszały w pola na poszczególne wioski, a ja wraz z nimi. To się ludziom podobało, zaś mnie mogło tylko cieszyć, szczególnie gdy ktoś docenił moje zaangażowanie, niekiedy poświęcenie. Na zebraniach z rolnikami starałem się ujawniać metody oszukiwania ich przez niektórych traktorzystów, np. przy opryskach.

W latach 70-tych gospodarstwa prowadzili, tzw. chłopo-robotnicy. Byli to ludzie, głównie mężczyźni, posiadający gospodarstwa rolne o powierzchni średnio 2-4 ha, a jednocześnie pracujący w przemyśle (cementownie, budowy i inne zakłady). W tym stanie rzeczy prawdziwym usługobiorcą była małżonka, nie mająca wiele wspólnego z ciągnikami, lub osoby starsze. Zdarzały się przypadki, że osoba prowadząca gospodarstwo nie umiała czytać, ani pisać. Taka osoba pytającą traktorzystę „Ile wylał wody?” tzn. ile zużył cieczy roboczej, otrzymywała odpowiedź np. 250 litrów. Gdy usługobiorcy ta ilość wydawała się zbyt duża, zadawał pytanie „Skąd wiadomo ile się wylało?”. Odpowiedź traktorzysty brzmiała sta-

nazywa się manometrem i służy do określenia ciśnienia wytwarzanego przez pompę opryskiwacza na dysze rozpylające?

Bezczelność traktorzystów bywała różna i dostosowana do okoliczności lub osób, które pełniły rolę usługobiorcy. Obowiązujące wówczas cenniki odnosiły się do pracy w ciągu godziny. Moją rolą, jako kierownika, było tak organizować pracę, aby było jak najmniej przejazdów (czasu jałowego, nieefektywnego).

Składane zapotrzebowania na usługi kilkuminutowe w różnych miejscowościach dezorganizowały pracę i efekty pod wieloma względami. Na zebraniach wiejskich mówiłem o potrzebie powołania pełnomocników, aby usprawnić formę zbierania zamówień, krótko mówiąc zmienić styl pracy i współpracy MBM z rolnikami.

Często traktorzyści dopisywali do czasu pracy tzw. dojazd od bazy lub jego część. Jakże często zdarzało się tak, że traktorzysta zgłosił się pod wskazany adres zamawiającego, aby później jechać kilkanaście minut na odległe pole, a następnie wrócić do miejsca zamieszkania rolnika, by dla pobliskiego sąsiada, którego miał wskazanego w karcie pracy, wykonać usługę na polu położonym w przeciwnym kierunku, też odległym od domu. Z powodu małych i rozdrobnio-

nych gospodarstw czas pracy efektywnej był dużo krótszy od czasu trwania dojazdu.

(...) Choć nasze oczekiwania nie osiągnęły pułapu założonych celów, to satysfakcja z pracy pozostała. (...) W moim przypadku, „po odkurzeniu” 38-u lat uczciwej i rzetelnej pracy z rolnikami, jestem z niej dumny. Jestem dumny z faktu pokonywania drogi ku nowoczesności i dotarcia na metę jednego z etapów.

P.S. Kierownicza siła narodu, wytwarzając przed wielu laty drogę, nie zdawała sobie sprawy, iż jest ona aż tak wyboista. Dalsza droga była z coraz większymi przeszkodami, aż stała się nieprzejezdna. Niektórym udało się wrócić, nawet trafić na drogę szybkiego ruchu, inni zostali bez szans powrotu, a jeszcze inni wracając z nadzieją na lepszą drogę. Zastanawiam się na której drodze ja jestem? Do poruszania się

autostradą brak środków i zdrowia. ■

Fragment publikacji „Z polskimi rolnikami ku nowoczesnej wsi”

nowczo: „Tyle wskazał zegar”, po czym pokazywał manometr przy opryskiwaczu. Skąd starsza osoba miała mieć wiedzę, że ów zegar

Nawożenie przed założeniem **plantacji truskawek** cz. 2

Agata Kozłowska

MODR Oddział Poświętne w Płońsku

Truskawka jest rośliną o stosunkowo małych wymaganiach nawozowych, ponieważ bardzo dobrze wykorzystuje składniki pokarmowe znajdujące się w glebie.

Jednak kiedy plantacje znajdują się na glebach słabszych, lub przy bardziej intensywnej uprawie (produkcja sterowana), niezbędnym warunkiem uzyskania wysokiego plonu jest dobra zasobność gleby w składniki pokarmowe.

Przed założeniem plantacji nie ma potrzeby stosowania nawozów azotowych, a prawidłowe nawożenie innymi składnikami mineralnymi w tym czasie może być wykonane jedynie na podstawie wyników chemicznej analizy gleby. Wykonanie takiej analizy jest niezbędne do określenia jej zasobności i ustalenia potrzeb nawożenia (tab.1) oraz wapnowania (tab.2)

Na glebach lekkich, zazwyczaj ubogich w magnez, wskazane jest zastosowanie nawozów magnezowych w dawce około 150 kg MgO/ha, najlepiej w formie wapna magnezowego. Jego dawka zależy od rodzaju gleby i jej odczynu (tab.3)

Tabela 3. Maksymalne dawki nawozów wapniowych (CaO) lub wapniowo-magnezowych (CaO + MgO) w kg/ha (Sadowski i in. 1990)

Odczyn gleby [pH (KCl)]	Dawka*		
	rodzaj gleby		
	lekka	średnia	ciężka
< 4,5	1500	2000	2500
4,6 - 5,5	750	1500	2000
5,6 - 6,0**	500	750	1500

* Przy stosowaniu wapna węglanowego (CaCO_3 lub $\text{CaCO}_3 + \text{MgCO}_3$) dawki podane w tabeli należy pomnożyć przez 1,8.

** Wapnowanie celowe tylko przy udziale wapna magnezowego, o ile zawartość magnezu jest niedostateczna.

A co z wapnowaniem?

Wapnowanie najlepiej wykonać rok przed założeniem plantacji. Zbyt późne wykonanie tego zabiegu uniemożliwia podwyższenie odczynu gleby do wymaganej wartości (dla truskawki 5,5-6,5pH). Nie jest jednak wskazane stosowanie nawozów organicznych

i wapna równocześnie, ze względu na to, że wapno przyspiesza ich mineralizację - następują straty próchnicy i azotu.

Podsumowanie

Truskawka nie ma dużych wymagań pokarmowych, w porównaniu z innymi uprawami sadowniczymi, ale ważne jest aby w całym okresie wegetacji składniki pokarmowe były dostępne dla roślin. Truskawki są **bardzo wrażliwe na deficyt wody**, dlatego też w miarę możliwości należy wpływać na wytworzenie silnego systemu korzeniowego, który będzie w stanie sięgnąć do głębszych warstw gleby w czasie początków suszy. **Aby system korzeniowy truskawek rozwijał się prawidłowo, trzeba zapewnić odpowiedni odczyn gleby oraz zastosować odpowiednie nawożenie przed założeniem plantacji. Przygotowanie podłoża ma kluczowe znaczenie dla późniejszego wzrostu i rozwoju tych roślin, a także ich plonowania w kolejnych latach.** ■

Źródła:

1. A. Sadowski, J. Nurzyński, E. Pacholak, K. Smolarz - Określenie potrzeb nawożenia roślin sadowniczych, SGGW-AR, Warszawa 1990 r.
2. <http://iung.pl/dpr/wapnowanie1.html>
3. Agata Kozłowska - Uprawa truskawki z zastosowaniem integrowanej ochrony roślin, MODR- Warszawa 2015 r.

Jak zostać rolnikiem - ekologiem?

Rolnictwo ekologiczne cieszy się coraz większą popularnością. Małe gospodarstwa, które przegrały konkurencję w intensyfikacji produkcji, mogą spróbować sił w ekologicznym sposobie gospodarowania.

Justyna Niedziałek
MODR Oddział Siedlce

Decyduje się na to coraz więcej rolników, którzy mogą pracować w cyklu zamkniętym: gleba - roślina - zwierzęta, co jest najlepsze dla ekologii. Jeśli ktoś decyduje się produkować certyfikowaną żywność o wysokiej jakości, musi spełnić szereg uwarunkowań. Co należy zrobić, aby zostać rolnikiem-ekologiem?

Zapoznajemy się z tematem

Po pierwsze trzeba zapoznać się z tematem w prasie, na stronach internetowych, podczas szkoleń czy konsultacji z doradcą i innymi rolnikami ekologicznymi. To pozwoli rozeznaczyć się w możliwościach naszego gospodarstwa. Należy też pamiętać o parku maszynowym, sile roboczej, badaniach gleby i innych aspektach potrzebnych do określenia potrzeb gospodarowania ekologicznego. To pozwoli nam podjąć decyzję.

Wybieramy jednostkę certyfikującą

Następnie - celem uzyskania certyfikatu potwierdzającego produkcję metodami ekologicznymi - **trzeba wybrać jednostkę certyfikującą**. Jednostek mających upoważnienie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest w naszym kraju 11 (wykaz na stronie <http://www.minrol.gov.pl>). Wybór należy do rolnika. Po zgłoszeniu się do jednostki otrzymamy dokumenty do wypełnienia: **wniosek o certyfikację i formularz zgłoszeniowy**. Dodatkowo należy przygotować: **mapy, wypisy z ewidencji gruntów i budynków dotyczące gospodarstwa, informację o rodzaju i planowanych ilościach produktów wytwarzanych metodami ekologicznymi, opis gospodarstwa z zaznaczeniem położenia gruntów, obiektów i urządzeń produkcyjnych, opis działań niezbędnych do wykonania w z powodu przestawiania gospodarstwa rolnego na produkcję prowadzoną metodami ekologicznymi oraz kwestionariusz producenta produkującego metodami ekologicznymi**.

Wniosek musi zawierać również zgodę na przeprowadzenie **kontroli odpłatnej według planu kontroli firmy certyfikującej dane gospodarstwo**. Wraz z wysłaniem wniosku do firmy certyfikującej rolnik musi **wpłacić zaliczkę** (jej wysokość zależy od jednostki certyfikującej).

Obowiązkiem rolnika-ekologa jest prowadzenie zgodnych zapisów w wymaganych przez jednostkę dokumentach, takich jak: rejestr czynności agrotechnicznych, karta uprawy, rejestr zwierząt, rejestr paszowy, rejestr pielęgnacji i leczenia zwierząt, rejestr sprzedającego produkty pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, dekla-

racje sprzedającego, rejestr zakupu środków produkcji, rejestr zakupionych i wykorzystanych nawozów dozwolonych, rejestr wypasu, bilans paszowy oraz wniosek o zatwierdzenie etykiety potwierdzającej, że produkty pochodzą z gospodarstwa ekologicznego. Dokumenty te są niezbędne do rzetelnej kontroli i uzyskania przez zainteresowanego certyfikatu zgodności. Gospodarstwo ekologiczne jest co roku kontrolowane w sezonie wegetacyjnym.

Robimy plan działalności - uzyskujemy dopłaty

Kolejnym krokiem jest uzyskanie dopłat, czyli rekompensaty poniesionych kosztów związanych z przestawianiem gospodarstwa na ekologiczne. Aby z nich skorzystać rolnik - oprócz podania gospodarstwa kontroli - musi wystąpić do ARiMR z wnioskiem o przystąpienie do programu działalności ekologicznej i realizować pakiety rolnictwa ekologicznego. Warunkiem korzystania z dopłat jest opracowanie **5-letniego planu ekologicznego przy udziale doradcy rolnośrodowiskowego** oraz stosowanie się do obowiązujących przepisów i norm na terenie gospodarstwa.

Warunki udziału w programie są następujące:

- minimalna powierzchnia gospodarstwa to 1 hektar użytków rolnych;
- jeżeli do programu włączane są grunty dzierżawione, to okres umowy musi obejmować cały okres wdrażania planu rolnośrodowiskowego, a właściciel musi wyrazić zgodę na przystąpienie do programu;
- certyfikat zgodności gospodarstwa ekologicznego lub zaświadczenie, że gospodarstwo jest w okresie przestawiania na metody ekologiczne, albo zaświadczenie o objęciu gospodarstwa planem kontroli wydane przez jednostkę certyfikacyjną.

Wsparcie w ramach tego działania obejmuje następujące poddziałania: płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne (wyższe dopłaty przez 2-3 lata, w zależności od upraw) oraz płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego (kolejne lata do 5-cio letniego zobowiązania).

Pamiętajmy, że pakiety dotyczące użytków z roślinami paszowymi oraz trwale użytki zielone należy powiązać z posiadaniem zwierząt, których obsada musi wynieść co najmniej 0,3 DJP na hektar.

Płatność dodatkowo będzie powiększona o rekompensatę kosztów transakcyjnych obejmujących koszt corocznych kontroli. Kwota ta jednak będzie nie większa niż 20% rocznej stawki płatności.

Zainteresowanych tym tematem zapraszamy do MODR, gdzie uzyskacie Państwo szczegółowe informacje. ■

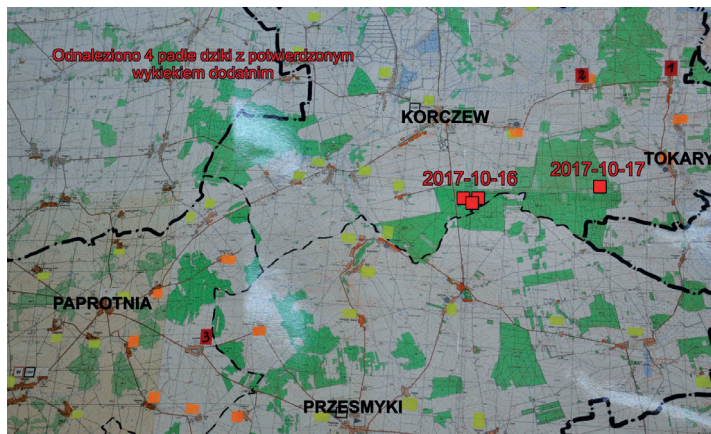
Akcja – poszukiwanie ognisk ASF

Wiesław Tarkowski
MODR Oddział Siedlce

W dniach 16-20 października b.r. na terenie trzech gmin powiatu siedleckiego (Korczew, Paprotnia i Przesmyki) odbyła się akcja poszukiwania padłych dzików w lasach. Działanie to spowodowane było wystąpieniem - najpierw na terenie gminy Korczew, a następnie gmin Paprotnia i Przesmyki - Afrykańskiego Pomoru Świń.

Cała akcja była zakrojona na szeroką skalę i bardzo spektakularna. W działaniach operacyjnych uczestniczyło wiele służb. Głównodowodzącym był zastępca Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii - Stanisław Tęsiorowski ze współpracownikami z Powiatowego Inspektoratu Weterynarii z Siedlec. W prace sztabu i przebieg akcji zaangażowani byli również: strażacy z ZSP i OSP, policja, nadleśnictwo, myśliwi, oddelegowani pracownicy Starostwa Powiatowego oraz wójtowie i pracownicy gmin Korczew, Paprotnia i Przesmyki.

W tak dużej akcji nie mogło również zabraknąć pracowników Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. W namiocie naszej firmy przez 5 dni pełniło dyżur dwóch doradców. Służyli oni informacją na temat całej akcji oraz choroby ASF. Udzielali porad z zakresu bioasekuracji, rozdawali ulotki tematyczne, służyli również radą w innych tematach.

Główną uwagę mieszkańców Korczewa – bo tam mieścił się sztab – wzbudzała obecność wojska. W przeszukiwaniu lasów brało bowiem udział 120 żołnierzy z jednostek w Siedlcach i Wesołej. Nic dziwnego - tak duża akcja wymagała zaangażowania dużej ilości osób potrzebnych do przeszukiwania lasów. Zadanie to mogło spełnić tylko wojsko, na które możemy liczyć w różnych sytuacjach.

Pięciodniowa akcja zakończyła się znalezieniem 4 padłych dzików z pozytywnym testem na ASF. ■

Tradycje kulinarne

Świąt Bożego Narodzenia

Henryka Borkowska - MODR Oddział Siedlce

Nadchodzą Święta Bożego Narodzenia. Jedyny okres w roku, kiedy konflikty odchodzą w zapomnienie, a wszyscy stają się sobie bliżsi. Te rodzinne Święta pełne pięknych tradycji i podniosłego nastroju, rozpoczyna Wieczerza Wigilijna, która uważana jest przez wielu za najważniejsze wydarzenie tych świąt. Przy stole spotykają się całe rodziny, celebrując wieloletnie tradycje bożonarodzeniowe.

Na przybranych odświętnie stołach królują postne dania. Zgodnie z tradycją powinno być ich 12 i wszystkich należy spróbować, by zapewnić sobie pomyślność w nadchodzącym roku. W zależności od regionu Polski, różnią się od siebie, ale generalnie spożywa się postne zupy, ryby na zimno i ciepło, pierogi i paszteciki z kapustą i grzybami, kapustę z grzybami lub grochem, kluski z makiem, kompot z suszonych owoców, kutię, makowiec i pierniki.

Dawniej poszczególnym produktom przypisywano magiczne właściwości, i tak np. ryba symbolizowała płodność i odradzanie się życia, groch i jabłka miały chronić przed chorobami, miód miał zapewnić przychylność sił nadprzyrodzonych. Dlatego przygotowując wieczerzę uwzględniano wszystkie płody rolne i leśne z całego roku, a więc: ryby, kasze, mąkę, tłuszcze roślinne, grzyby, warzywa, owoce, miód, mak i orzechy.

I choć z upływem czasu wiele zmieniało się w wigilijnej obrzędowości, to nie zmienia to faktu, że jest to święto obchodzone powszechnie i najbardziej emocjonalne ze wszystkich dorocznych świąt. W całej Polsce w Wigilię o zmierzchu pustoszeją ulice, zapalają się światełka na choinkach i wszyscy zgromadzeni przy stole z opłatkiem w ręku czują się wyjątkowo. W tym dniu bądźmy sercem i myślą z najbliższymi, bądźmy weseli i radośni, nawet wtedy,

gdy stać nas tylko na 5 potraw. Dzielimy się sercem i miłością w opłatku.

Ryba zapiekana

Składniki: 1 kg filetów z ryby morskiej lub słodkowodnej, $\frac{3}{4}$ szklanki mleka, 4 łyżki mąki pszennej, 2 $\frac{1}{2}$ łyżki masła śmietankowego, $\frac{3}{4}$ szklanki śmietany 30%, 2 żółtka, 2 łyżki startego żółtego sera, łyżka tartej bułki, olej do smażenia, sól, pieprz.

Wykonanie: Dokładnie oczyszczone filety pokroić na porcje, obtoczyć w mące, oprószyć pieprzem i smażyć na rozgrzanym tłuszczu na jasnożółty kolor (rybę można też ugotować). Naczynie żaroodporne posmarować wykorzystując część masła, wyłożyć usmażoną rybę i zalać sosem.

Sos: Pozostałą część masła rozpuścić na patelni dodać 2 łyżki mąki i podgrzać, ale nie rumienić; dolewać stopniowo mleko, cały czas mieszając do momentu zagotowania. Zestawić z ognia i dodać śmietankę połączoną z żółtkami i wymieszać wszystko dokładnie. Sos należy podgrzać do momentu zgęstnienia (nie gotować). Zestawić z ognia i dodać starty ser i przyprawy do smaku (sól, pieprz). Gotowym sosem zalać rybę ułożoną w naczyniu, posypać bułką tartą, wstawić do nagrzanego piekarnika, lekko zrumienić. Podawać na gorąco.

Pierogi

Składniki: ciasto: 2 szklanki mąki, jajo, 3 łyżki oleju, szczypta soli, około $\frac{3}{4}$ szklanki ciepłej wody; farsz: 20 dag pieczarek, 2 cebule, 2 łyżki oleju, żółtko, 2 łyżki tartej bułki, sól, pieprz.

Wykonanie: Umyte i starte na tarce pieczarki podsmażyć na oleju razem z pokrojoną w drobną kostkę cebulą i wystudzić. Dodać żółtko, tartą bułkę, przyprawić solą i pieprzem. Zagnieść ciasto, wyrobić i cienko rozwałkować. Kieliszkiem wykrawać krążki, nakładać odrobinę farszu, nakrywać drugim krążkiem i dokładnie zlepić brzegi. Gotować kilka minut w osolonej wodzie. Podawać z barszczem czerwonym.

Pierniczki świąteczne

Składniki: $\frac{1}{2}$ kg mąki, 1 mały słoik miodu, $\frac{1}{4}$ kostki masła, $\frac{1}{2}$ szklanki cukru pudru, 1 łyżeczka sody, 1 opakowanie przyprawy korzennej, 2 łyżki kakao (zamiast kakao, można dodać cynamon), 2 jajka, 1 szklanka mąki do podsypki.

Lukier: cukier puder, białko, sok z cytryny.

Wykonanie: Składniki sypkie wymieszać, dodać jajka, rozpuszczone masło oraz miód i zagnieść ciasto. Dobrze wyrobione ciasto cienko rozwałkować, wycinać foremkami pierniczki i układać na blasze wyłożonej papierem do pieczenia. Piec w nagrzanym piekarniku w temperaturze 180°C przez 10-15 min. Dekorować lukrem.

Lukier: białko ubić na sztywną pianę, a następnie dodawać stopniowo cukier puder cały czas ubijając, na koniec sok z cytryny. Lukier do dekoracji powinien mieć konsystencję gęstej śmietany. ■

Smacznego!

Zielona kawa i jej właściwości

Marta Gross

MODR Oddział Poświętne w Płońsku

Na rynku dostępne są różne rodzaje kawy, ale najczęściej sięgamy po czarną mieloną i rozpuszczalną nie zdając sobie sprawy, że dostępna jest kawa znacznie zdrowsza, która pomaga zmniejszyć masę ciała, redukuje tkankę tłuszczową i przyspiesza regenerację po wysiłku. To tylko niektóre z właściwości... zielonej kawy.

Zielona kawa to nic innego jak niepalone ziarna kawy. Dzięki temu, że nie poddawane są procesowi palenia, zawierają dużo więcej kwasu chlorogenowego. Obecność tego kwasu gwarantuje korzystne dla zdrowia właściwości zielonej kawy. Zmniejsza on wchłanianie się węglowodanów, przez co zmusza organizm do korzystania z nagromadzonych zapasów tkanki tłuszczowej – w kon-

sekwencji daje to efekt odchudzający. Dodatkowo zawiera bardzo dużą ilość kofeiny, która pobudza organizm i w znacznym stopniu przyspiesza spalanie tkanki tłuszczowej. Oczywiście to działanie będzie widoczne, gdy połączymy picie zielonej kawy z aktywnością ruchową i zbilansowaną dietą. Regularne picie kawy pomoże też w walce z cellulitem. Poza tym kwas chlorogenowy ma właściwości przeciwrzybicze i bakteriobójcze.

Jak smakuje zielona kawa?

Ma przede wszystkim mniej charakterystycznej goryczy - jej smak jest łagodniejszy, można wyczuć także lekką kwaskowość. Nie wszystkim będzie smakowała, ale jeżeli zdecydowaliśmy się na jej spożywanie w celach prozdrowotnych, możemy ją traktować jako ziołowy napar. Chcąc przygotować taką kawę należy odstawić ekspres ciśnieniowy, ponieważ zalanie jej wrzątkiem pozbawia napój wszelkich właściwości. Odpowiednia temperatura parzenia to ok. 90°C. Możemy zalewać całe ziarna kawy, jednak lepszym sposobem jest ich zmielenie. Musimy jednak wziąć pod uwagę, że surowe ziarna kawy są twarde i aby nie uszkodzić młynka warto je wcześniej rozdrobnić w mrożdzierzu. ■

Źródło: <http://www.poradnikzdrowie.pl>

Dynia ozdobna w ogrodzie

Dynie ozdobne można coraz częściej spotkać jesienią w sklepach. Różnorodność odmian jest bardzo duża - różnią się nie tylko wielkością, ale także kształtem i barwą. Uprawiane są ze względu na dekoracyjny charakter owoców.

Justyna Seroka

MODR Oddział Poświętne w Płońsku

Płożące odmiany uprawiać można także na balkonie czy tarasie, wystarczy prowadzić krzaczki przy podporach. Pnące odmiany, o niewielkich owocach, idealnie nadają się do obsadzania niezbyt urodziwych murków czy ogrodzeń. Można nimi opleść także altanę, pergolę czy poręcz.

Dynie ozdobne to przeważnie odmiany dyni zwyczajnej, m.in.:

- **Alladin** - silnie rosnąca odmiana w typie Halloween, owoce o dużej masie 11-16 kg (!) o intensywnym ciemnopomarańczowym kolorze skórki;
- **Autumn Wings** - tworzy ciekawe, maczugowatego kształtu owoce, każdy z nich o pięciu podwójnych żebrach uwydatnionych zwłaszcza w szerszej części owocu; są w wielu barwach – białej, kremowej, żółtej, zielonej, pomarańczowej lub wielobarwne;
- **Sweet Dumpling** - ma lekko spłaszczone, kuliste lub stożkowate owoce o kremowej skórze, w pionowe ciemnozielone mozaikowe pasy;
- **Crowns of Thorns** - to mieszanka ozdobnych dyń w kształcie korony cierniowej; są często spotykane w sklepach;
- **Sunburst** - odmiana wcześniej dojrzewająca, jasnożółta, żebrowana, w kształcie dysku;
- **Yellow Crookneck** - późnym latem i jesienią pojawiają się liczne żółtożółte owoce kształtu butelkowatego z wydłużoną zagietą „szyjką”. Wypustki na skórze oraz kawałek ogonka pozostawiony podczas zrywania owoców upodabniają je do małych kaczuszek.

Odmiany dyni olbrzymiej:

- **Mini Red Turban** - dynia w formie małego, dwukolorowego „grzybka”; porożstawiane w ogródku owoce mogą również udawać muchomory, jeśli na czerwonej części namalujemy białe kropki; można też przemalować czerwoną część na brązowo, wtedy spokojnie mogą udawać prawdziwki;
- **Blue Ballet** - dynia o niezwykle niebiesko-zielonym kolorze skórki i ciemnożółtym miąższu;
- **Turkish Turban** - owoce różnej wielkości, mają kształt turbana w pomarańczowym, żółtym lub czerwonym kolorze, z zielonymi paskami.

Stanowisko i sadzenie

Dynia ozdobna lubi stanowiska słoneczne i osłonięte od silnych wiatrów. Gleba powinna być średnio zwięzła, zasobna w próchni-

cę (pH 6,0-7,0). Dynia najlepiej rośnie na glebie przepuszczalnej, bogatej w azot. Znakomicie nadaje się do posadzenia na kompostowniku, bo może zasłonić składane tam odpadki. Do optymalnego wzrostu potrzebuje temperatury 25°C (minimum to 8°C). Warto unikać terenów, gdzie w ciągu ostatnich 3-4 lat były uprawiane rośliny dyniowate.

Nasiona wysiewa się bezpośrednio do gruntu przeważnie w drugiej dekadzie maja (pierwsze można wysiać około 10 maja). Wysiewamy je w odstępach 60-80 cm. Uprawa z rozsady przyspiesza wzrost i rozwój roślin – pozwala uzyskać większe plony o lepszej jakości. Odmiany płochące charakteryzujące się silnym wzrostem (pędy mogą mieć nawet 10 m długości) sadzimy w rozstawie 1,5 m x 1 m, natomiast odmiany krzaczaste w rozstawie 1 m x 1 m.

Pielęgnacja jest prosta

Podstawowe zabiegi pielęgnacyjne to odchwaszczanie oraz spulchnianie gleby. W połowie sierpnia wskazane jest usuwanie wierzchołków pędów nad drugim liściem, co przyspiesza dojrzewanie. Warto również wycinać pędy nie owocujące.

Dynie ozdobne osiągają nieporównywalnie mniejsze rozmiary niż przeznaczone do spożycia (choć w dużej mierze zależy to od odmiany). Z tego względu jedna roślina jest w stanie wydać więcej owoców niż w przypadku dużych dyń jadalnych. Dlatego nie tylko nie musimy przerzedzać zawiązków, ale przeciwnie – pomóc w zapyleniu kwiatów, żeby otrzymać jak najwięcej owoców (może to być nawet kilkanaście sztuk z jednej rośliny).

Dynie należy regularnie nawadniać oraz dwukrotnie nawozić (po pojawieniu się zawiązków owoców i po pierwszym zbiorze) – wtedy możemy spodziewać się dobrych plonów.

Zbiór i przechowywanie

Zbiór przeprowadza się w fazie pełnej dojrzałości fizjologicznej. Dynie najlepiej zbierać, kiedy zaschną już liście i pędy. Najważniejsze, żeby była **zaschnięta szypułka owocu, której nie odłamujemy przy zrywaniu** (po jej oderwaniu do wnętrza dyni łatwo mogłyby wnikać patogeny, a przez to owoc szybko mógłby zgnić lub pokryć się pleśnią). **Najlepiej jeśli ścina się je ostrym nożem pozostawiając szypułkę o długości ponad 10 cm.**

Jeśli zbliżają się przymrozki, a dynie są w pełni wyrośnięte (kolorowe i twarde), ale ani liście, ani łodyga, ani nawet szypułka jeszcze nie zaschły, mimo wszystko trzeba je zabrać do domu

lub magazynu. Przemarznięta skórka bardzo szybko zaczęłaby się psuć. Dynie zerwane wcześniej trzeba przez około dwa tygodnie zostawić w ciepłym i suchym pomieszczeniu, a najlepiej na bezpośrednim słońcu. Szypułki wtedy zaschną, a dynie dojrzeją i ostatecznie stwardnieją.

Do przechowywania należy przeznaczać jedynie dynie zdrowe, bez uszkodzeń mechanicznych, dobrze oczyszczone z ziemi. Owoce dyni ozdobnej są trwałe – można je trzymać przez dłuższy czas (nawet 6 miesięcy) w temperaturze 18-24°C i wilgotności powietrza około 60 %.

Uprawa dyni ozdobnej nie jest skomplikowana - prawie nie różni się od uprawy zwykłej dyni. Warto więc spróbować i mieć tę roślinę w ogrodzie. Ponieważ odmian jest dużo, każdy znajdzie coś

dla siebie. A jeśli ktoś nie ma ogrodu, to równie dobrze może kupić ją w sklepie (kosztuje około 5 złotych). Pięknie prezentuje się na stole kosz z dyniami ozdobnymi w różnych kolorach i kształtach. Dynia może też służyć jako piękny wazon lub nawet miseczka na zupę dyniową. Jedynym ograniczeniem w jej wykorzystaniu jest nasza wyobraźnia. ■

Źródła:

1. <http://www.swiatkwiatow.pl/tagi/tag/uprawa%20dyni%20ozdobnej>
2. <http://www.zielonyogrodek.pl/dynia-na-halloween>
3. <http://www.swiatkwiatow.pl/poradnik-ogrodniczy/uprawa-dyni-jadalnej-i-ozdobnej-id1278.html>
4. <http://www.bezogrodek.com/2013/10/dynie-ozdobne.html>
5. https://www.wymarzonyogrod.pl/zakladanie-ogrodu/owoce-i-warzywa-w-ogrodzie/uprawa-dyni-w-ogrodzie-dynia-w-przydomowym-ogrodzie-warzywnym,29_2074.html

Wybór projektu domu – na co zwracać uwagę

(działka, warunki zabudowy, strony świata, ukształtowanie terenu, otoczenie)

murator
PROJEKTY

Program funkcjonalny

Pierwszą decyzją, jaką musi podjąć przyszły inwestor przy wyborze projektu domu jest **liczba kondygnacji**. Dom parterowy wymaga działki o większej powierzchni, z kolei w domu z poddaszem użytkowym (ze skosami w pomieszczeniach na górnej kondygnacji), czy w piętrowym, konieczne będzie korzystanie ze schodów, co – zwłaszcza dla osób starszych – może być problemem. Każda decyzja wymaga dokładnego zastanowienia i przemyślenia oraz rodzinnych dyskusji.

Kolejnym, bardzo istotnym zagadnieniem jest precyzyjne zdefiniowanie **potrzeb jego mieszkańców**, czyli określenie funkcji, przede wszystkim:

- liczby i wielkości poszczególnych pokoi
- rozmieszczenia poszczególnych pokoi na kondygnacjach (czy potrzebna jest sypialnia lub gabinet na parterze, czy też wszystkie sypialnie mogą być usytuowane na poddaszu, a na parterze pozostawiona wyłącznie wspólna strefa dzienna)
- usytuowania i rodzaju kuchni: zamknięta, otwarta, częściowo otwarta np. **Słoneczna polana – Murator M106**, oddzielona od pokoju dziennego np. klatką schodową, połączona z salonem
- liczby łazienek/wc
- rodzaju i usytuowania pomieszczeń gospodarczych (spizarni, kotłowni, pralni, garde-

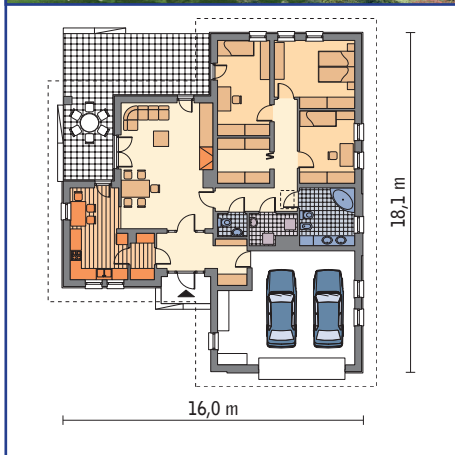
rób, pomieszczeń gospodarczych, schowków)

- typu tarasu: zadaszony, częściowo zadaszony, np. **Spokojna przystań – wariant I – Murator M36a**, nie zadaszony
- garażu – jego usytuowania w domu oraz liczby stanowisk.

Spokojna przystań – w. I – Murator M36a

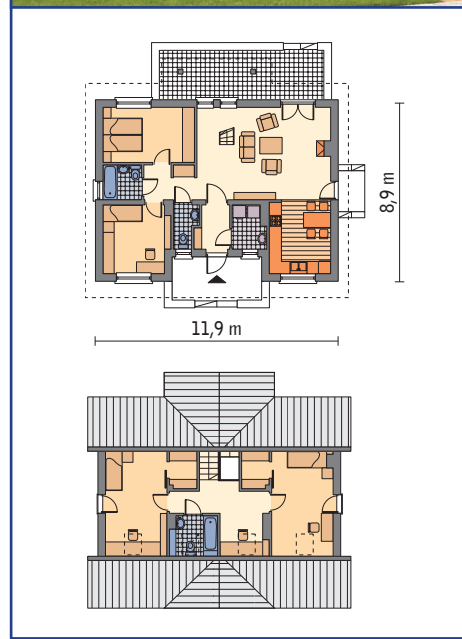
Elewacja ogrodowa

Moje miejsce (etap II) – Murator M03

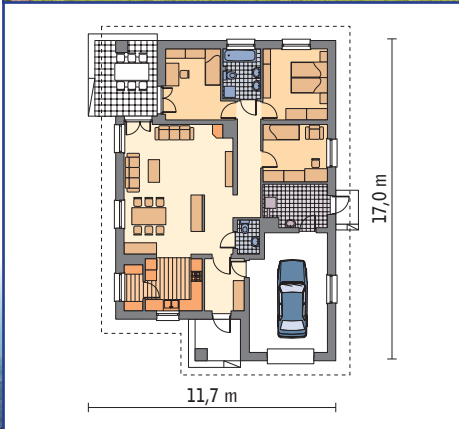
Elewacja frontowa

Słoneczna polana – Murator M106

Elewacja ogrodowa

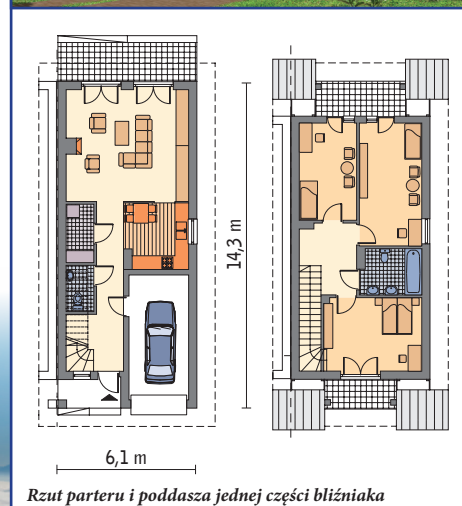
Od kilku lat dużą popularnością cieszy się pokój/sypialnia z własną łazienką i garderobą, zwany master bedroom. Osobne pomieszczenie na garderobę (lub garderoby), pralnia, pomieszczenie gospodarcze czy spiżarnia są w domu bardzo potrzebne. Należy jednak pamiętać, że każde pomieszczenie zwiększa powierzchnię domu, a w konsekwencji koszty budowy i koszty eksploatacji. Dlatego warto zastanowić się jak często będziemy korzystać z dodatkowych funkcji i pomieszczeń.

Jeśli planujemy zawodowo pracować w domu, warto jeden z pokoi umieścić przeważnie lub wyodrębnić pomieszczenie z niezależnym wejściem. Z kolei rodziny, które planują zwiększenie liczby domowników powinny zwrócić uwagę na domy do budowy etapami, np. **Moje miejsce (etap II) – Murator M03**, czy projekty domów dwupokoleniowych lub bliźniaków, np. **Szczupły – Murator BCC203**. Jak widać decyzji do podjęcia mnóstwo. Dlatego ten pierwszy etap należy szczegółowo przemyśleć, przedyskutować z pozostałymi mieszkańcami domu, zweryfikować potrzeby, możliwości, upodobania.

Szczupły – Murator BCC203

Elewacja frontowa

Rzut parteru i poddasza jednej części bliźniaka

Uwaga na przepisy i wytyczne

Gdy trudności z określeniem funkcji już pokonamy, czeka nas zweryfikowanie swojego wymarzonego domu z **decyzją o warunkach zabudowy (WZ)** lub **miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (MPZP)**. Znajdziemy tam kluczowe informacje o przeznaczeniu terenu, parametrach domu, m.in.: linii zabudowy, wysokości domu w kalenicy, szerokości elewacji frontowej, kąta nachylenia dachu, kształtu dachu. Stopień szczegółowości wytycznych jest bardzo różny, niekiedy określany jest nawet kolor elewacji, więc warto dokładnie przeanalizować w/w dokumenty, a w przypadku wątpliwości skonsultować z architektem.

WAŻNE! Jeśli wybrany projekt nie będzie spełniał wytycznych decyzji o warunkach zabudowy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – nie uzyskamy pozwolenia na budowę!

Usytuowanie domu na działce

Uznaje się – i tak najczęściej projektowane są domy, że pokoje dzieńne powinny być umieszczone od strony ogrodu, a wejście,

przedsiónek, kuchnia, pomieszczenia pomocnicze i gospodarcze – od ulicy, np. **Przemysłany – Murator M42**. Jednak coraz częściej inwestorzy szukają kuchni z widokiem na ogród aby mieć kontakt z odpoczywającymi na tarasie gośćmi lub bawiącymi się w ogrodzie dziećmi. Powinno dążyć się do tego, aby dom miał „stronę ogrodową” osłoniętą od ulicy.

Bardzo ważnym elementem, który trzeba wykorzystać jest także widok jaki będzie rozciągał się z okien i możliwość wizualnego połączenia wnętrza domu z otoczeniem. Weźmy to pod uwagę podejmując ostateczną decyzję o usytuowaniu domu na działce.

Warto zwrócić uwagę na mieszkańców sąsiadujących działek. Gdy zauważymy uciążliwego sąsiada nie warto planować od jego strony np. pokoju dziennego. Bardzo ważne jest także, w którym miejscu działki znajdzie się taras – od tego w znacznym stopniu zależy, czy będzie on chętnie i często używany przez domowników. Trzeba także zwrócić uwagę na **strony świata**. Salon, czy taras od północy będzie mało nasłoneczniony. Natomiast na północnej ścianie dobrze usytuować kotłownię, garaż, spiżarnię, czy gabinet. Sypialnie wybieramy w zależności od upodobań. Dla „rannych ptaszków” – od wschodu, dla lubiących pospać dłużej – zachód, południe, będą bardziej komfortowe.

Należy pamiętać, że projekty gotowe najczęściej sprzedawane są w wersji podstawowej i lustrzanego odbicia co znacznie ułatwia dostosowanie domu do stron świata. Jeśli działka ma niekorzystne usytuowanie względem stron świata można strefy intymne domu oddzielać od ulicy np. roślinami, krzewami, pergolami zaś pomieszczenia nadmiernie nasłonecznione zasłaniać żaluzjami, czy okiennicami. Ważne by w domu dobrze się czuć i tak wybieramy projekt!

Łączący – Murator BCC285a

Elewacja frontowa

Elewacja ogrodowa

Ukształtowanie terenu

Najdogodniejsza jest działka płaska. Większa część projektów gotowych zakłada taką konfigurację terenu.

W przypadku działek na stoku warto wykorzystać naturalny układ terenu. Np. w projekcie **Łączący – Murator BCC285a** przewidziano od strony frontowej niewielkie zagłębienie garażu poniżej poziomu terenu, a od strony ogrodowej taras naziemny.

Walorem działek usytuowanych na stoku są często względy widokowe, które powinno się wykorzystać. Warto pamiętać, iż w ramach adaptacji można dostosować projekt gotowy wymarzonego domu do naturalnego ukształtowania terenu np. poprzez częściowe podpiwniczenie lub obniżenie poziomu garażu. ■

Ewa Cieślak, arch. Gizela Kalisiewicz
MURATOR

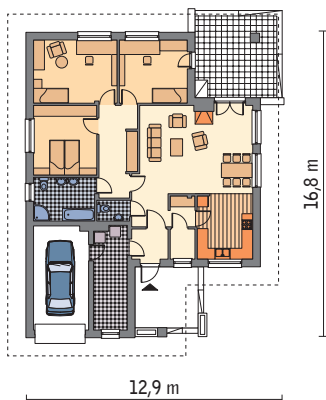
Przemysłany – Murator M42

Elewacja frontowa

Elewacja ogrodowa

PROMOCJA DLA CZYTELNIKÓW

Na hasło „Wieś Mazowiecka” – **10% rabatu**
na każdy projekt gotowy z Kolekcji Muratora.
Promocja dotyczy zamówień złożonych bezpośrednio
w Dziale Projektów Gotowych Muratora
(22 590 55 80; 22 590 56 89; projekty@murator.com.pl)
do dnia 30.06.2018 roku

www.projekty.murator.pl

Własnoręczne ozdoby choinkowe

Święta tuż tuż... Prawdopodobnie większość czasu przedświątecznego poświęcimy na porządki i planowanie zakupów. Warto również w długie zimowe wieczory przygotować oryginalne ozdoby na choinkę, która niedługo pojawi się w naszym domu. Jest to dobry sposób na odprężenie się po zabieganym dniu i doskonała forma kreatywnego spędzania czasu z domownikami. Do zrobienia ozdób świątecznych możemy zaangażować dzieci, gdyż dla nich święta to czas wyjątkowy.

Agnieszka Maciejczak
MODR Oddział Radom

Na świątecznej choince mogą na przykład zawisnąć kolorowe ozdoby z papieru. Są niezwykle efektowne, kosztują niewiele, a czas poświęcony na ich wykonanie przyniesie sporo radości zarówno rodzicom, jak i dzieciom. Z pewnością nasza choinka będzie niepowtarzalna, pełna uroku, a jaką zyskamy satysfakcję, gdy inni docenią nasz trud!

Podpowiem w jaki sposób wykonać proste dekoracje, które będą doskonale prezentować się na świątecznym drzewku.

Bombka z papieru - kusudama

Papierowe bombki są wspaniałą dekoracją każdego wnętrza, a w okresie bożonarodzeniowym również choinki. Wykonanie kuli kusudama jest bardzo czasochłonne, ale łatwe i nie będziemy mieć z tym żadnych problemów. Możemy ją zrobić z czystego lub kolorowego papieru. Bombka składa się z kwiatuszków składanych metodą orgiami.

Oto lista rzeczy potrzebnych do wykonania bombki:

- pojedyncze karteczki, kolorowe, kwadratowe; **60 karteczek** (możemy je wyciąć z papieru kolorowego lub wykorzystać gotowe karteczki dostępne w sklepie papierniczym o wymiarze 8,5 cm x 8,50 cm),
- klej („magic” w tubie z aplikatorem lub klej na gorąco z dozownikiem do kleju na gorąco),
- ozdobny sznurek do zawieszenia bombki,
- do dekoracji bombki możemy wykorzystać cekiny, koraliki, kolorowe kwiatki z materiału (wszystkie elementy kupimy w pamianterii).

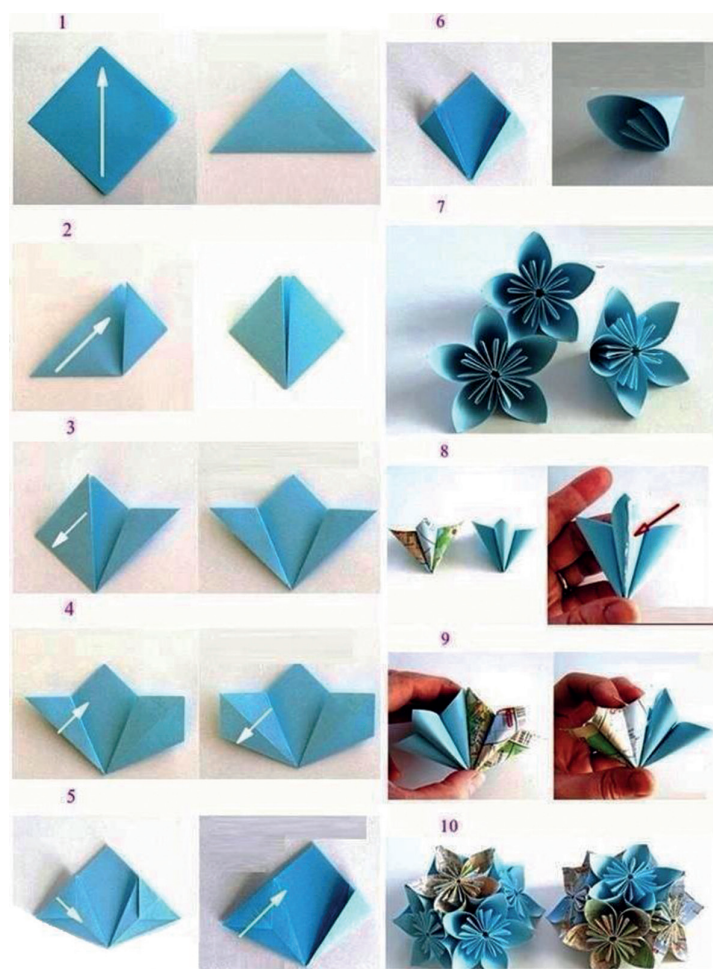
A teraz, krok po kroku, robimy bombkę z papieru:

Zaczynamy od zrobienia płatków:

- a) karteczkę składamy na pół po przekątnej (zdjęcie nr 1), by powstał duży trójkąt,
- b) następnie prawy i lewy róg otrzymanego trójkąta składamy do jego wierzchołka (zdjęcie nr 2),
- c) teraz zaginamy te same rogi w dół tak, aby wierzchołki były przedłużeniem dolnych boków kwadratu (zdjęcie nr 3),
- d) otwieramy zakładki, które powstały, i je przyglądamy (zdjęcie nr 4),
- e) wystające części zaginamy do środka (zdjęcie nr 5),

f) następnie składamy zakładki tak, aby mały trójkąt, który zagieliśmy, był schowany do środka. (zdjęcie nr 6). Powstałe w ten sposób dwa trójkąty należy ze sobą skleić. W ten sposób otrzymaliśmy jeden płatek (zdjęcie nr 6).

Na jeden kwiatek potrzebujemy 5 płatków. Po wykonaniu wszystkich pięciu skleamy je razem i otrzymujemy kwiatek; środek kwiatka możemy ozdobić według własnego pomysłu.

Teraz - jeśli chcemy wykonać całą kulę - musimy zrobić jeszcze 12 takich samych kwiatków (zdjęcie nr 7), które skleamy ze sobą (zdjęcie nr 8). Aby skleić dwa kwiatki, na początek dwa płatki pokrywamy

Choinki wykonane metodą kusudama

klejem i do nich dwoma płatkami przyklejamy drugi kwiat (zdjęcie nr 9). Przykładamy do kleju krawędź płatka drugiego kwiatka i trzymamy przez chwilę kwiatki razem, dopóki się nie skleją.

Kolejny kwiat musimy połączyć w trzech miejscach - na złączeniu dwóch kwiatów i na płatkach trzeciego. Dalej postępujemy tak samo: sklejamy tak, aby wszystkie kwiaty stykały się płatkami.

Nakładając klej zawsze musimy przemyśleć, w którym miejscu płatek będzie stykał się z płatkami sąsiedniego kwiatka. Z kwiatków, które przygotowaliśmy do wykonania babki, można jeszcze wykonać choinkę lub podstawkę pod świeczkę.

Bombka styropianowa z cekinami i koralikami

Oto materiały niezbędne do jej wykonania:

- styropianowa kula - stanowi ona bazę bombki; możemy ją kupić np. w pasmanteriach w różnych rozmiarach, z zawieszką i bez (ja wybrałam kulę o średnicy 4,5 cm),
- zawieszki do kuli (jeśli kupimy styropianową kulę bez zawieszek),
- cekiny - kółka 5 mm w kolorze srebrnym (ok. 500 szt),
- koraliki - szklane w rozmiarze 2,2 mm,
- szpilki - srebrne, 14 mm długości; jedno opakowanie wystarczy na wykończenie dwóch bombek o średnicy kuli styropianowej 4,5 cm.

Robimy bombkę styropianową:

Jej wykonanie jest proste. Zaczynamy od zamocowania zawieszki do kuli styropianowej - wystarczy wkręcić zawieszkę w styropianową kulę. Następnie możemy zacząć dekorowanie:

Przykładamy do kuli cekiny, na szpilkę nabieramy pojedynczy koralik i wbijamy w kulę - w ten sposób ozdabiamy całą kulę styropianową. Na ułożenie wszystkich cekinów musimy poświęcić trochę czasu, ale efekt jest wspaniały. Kolorowe bombki z cekinów i koralików pięknie się prezentują - koraliki odbijają się w cekinach tworząc delikatną, kolorową poświatę; kolorystykę można sobie dobrać dowolną, zależnie od tego jakie kolory lubimy.

Bombkę możemy też ozdobić kokardą (możemy zakupić gotową kokardę w sklepie lub wykonać ją samodzielnie z satynowej wstążki). ■

Magia świątecznych zapachów

Marta Michalak
MODR Oddział Płock

Zima, zwłaszcza w okresie świątecznym, to czas szczególny, pomimo mrozów, opadów śniegu i spadku sił vitalnych. Kojarzy się z długimi wieczorami przy kominku czy świecach, rodzinną atmosferą i szczególnie charakterystycznymi dla tego magicznego czasu zapachami: cynamonu, goździków, kakao, czy też wanilii.

Znaleźć je można także w kosmetykach, które doskonale pielęgnują urodę, poprawiają nastrój i przede wszystkim kusząco pachną. Zawierające je olejki aromatyczne wprawiają nas w pozytywny, świąteczny nastrój. Goździki i cynamon, ze względu na właściwości rozgrzewające, dodaje się do herbaty, kawy, deserów, ciast i pierników. Wanilia i kakao podnoszą poziom endorfin, co w sezonie zimowym jest niewątpliwie ważne. Ale to nie jedyne zalety zimowych zapachów.

Słodka wanilia i zmysłowy cynamon to dwie najbardziej aromatyczne i zmysłowe przyprawy. Choć pochodzą z różnych regionów świata, świetnie się komponują i smakowo dopełniają. Słodki zapach **wanilii** kojarzy się m.in. ze maślanymi ciasteczkami, a ostry cynamonu z aromatycznymi piernikami. Zapach wanilii ma uspokajające działanie i pobudza wyobraźnię. Palące się w mieszkaniu świece o tej woni stanowią jeden z elementów budujących niezwykle nastrój wieczoru. Kąpiel w olejku o intensywnym zapachu wanilii odpręża i pozytywnie nastraja, podobnie jak używanie balsamu czy też peelingu do ciała o tym samym zapachu. Wanilia jest również jednym z najczęściej stosowanych aromatów w składzie perfum, zawiera fitoferomony, czyli bezzapachowe związki wzbudzające u człowieka radość i pożądanie.

Cynamon wydziela olejki eteryczne charakteryzujące się intensywnym aromatem i - podobnie jak wanilia - wywołuje skojarzenia z dalekimi podróżami i pobudza wyobraźnię. Nie sposób skomponować mieszkanki przypraw do grzanego wina bez dodatku cynamonu, nie mówiąc już o szarlotce. Cynamon jest również szeroko stosowany w kosmetykach, m.in. w balsamach i kremach wyszczuplających, a jego nuta nadaje im zmysłowość i poprawia krążenie krwi. Zarówno wanilia, jak i cynamon uważane są za naturalne afrodyzjaki, pobudzające zmysły i zaostrzające apetyt.

Kakao, czyli ziarno kakaowca... Dzięki licznym właściwościom

pielęgnacyjnym stanowi podstawę aromatycznych kosmetyków - jest źródłem flawonoidów, które opóźniają procesy starzenia i neutralizują działania wolnych rodników. Zawiera bogactwo minerałów o właściwościach regenerujących i nawilżających, poprawia koloryt skóry. Obecna w czekoladzie fenyloetyloamina zwiększa produkcję hormonów szczęścia - endorfin i sprawia, że kosmetyki na jej bazie relaksują - poprawiają nastrój.

Goździki - swój charakterystyczny zapach zawdzięczają eugenolowi, czyli lotnemu składnikowi olejku o działaniu przeciwbakteryjnym, przeciwbólowym i rozkurczającym. Pojawia się on także w składzie kosmetyków pielęgnacyjnych. Jest silnym antyoksydantem - obniża poziom wolnych rodników, a więc i przeciwdziała starzeniu. Nuta goździków wyczuwana jest również w perfumach. Goździki nadają świetny aromat gorącej herbacie w połączeniu z cytryną oraz dodawane są do grzanego wina.

Przy pomocy goździków i pomarańczy można zrobić także dekorację świąteczną, która bardzo efektownie się prezentuje. Jak?

Oto nasz sposób: Najlepiej użyć pomarańczy z grubą skórką, które należy dokładnie umyć i wytrzeć. Następnie wymyślamy wzór, którym chcielibyśmy ozdobić każdy owoc (można go narysować flamastrem na skórce). Wbijamy goździki w pomarańczę, aż powstanie zaplanowany wzór. Aby świąteczne owoce miały bardziej intensywny zapach, można je obtoczyć w cynamonie i startej gałce muskatowej. Tak ozdobione możemy wykorzystać w stroiku świątecznym, albo zrobić z nich świąteczny świecznik.

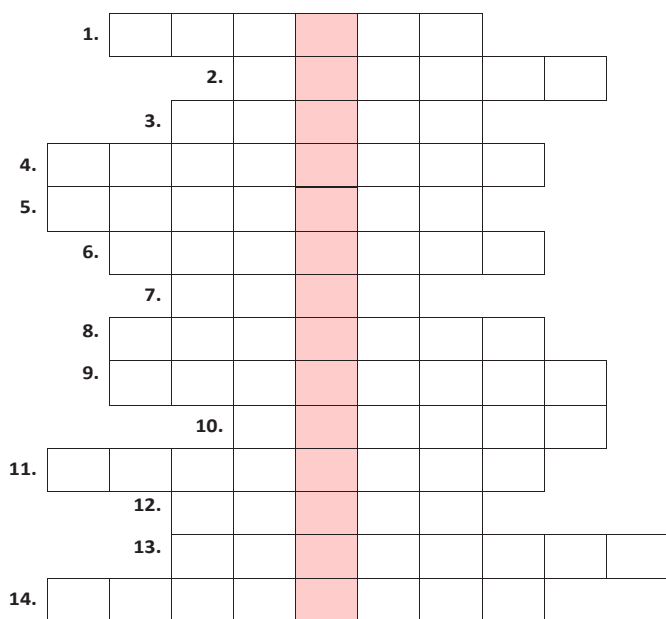
Wrażenia zapachowe zapamiętujemy bardzo łatwo, dlatego często stanowią one oprawę naszych przeżyć, wspomnień, lub kojarzą się z emocjami. Zima sprzyja zapachom słodkim tzw. otulającym, dzięki którym przywołujemy magiczną atmosferę świąt tak często, jak tylko mamy ochotę... ■

Źródła:

1. <http://www.sztuka-kosmetologii.pl/swieta-pachnace-wanilia-i-cynamonem/>
2. http://zapachdomu.pl/cynamon-i-wanilia-262382113b-polaczenie-idealne-10_2_14

Krzyżówka nr 11

Krzyżówkę uzupełnij odgadniętymi hasłami, a litery z zaznaczonych pól utworzą rozwiązanie.

3. Obok talerza z zupą
4. „Przybieżeli do Betlejem
5. Wigilijne drzewko
6. Łamiemy się nim w wigilijny wieczór
7. Ryba na wigilijnym stole
8. Obchodzi imieniny 6 grudnia
9. Dwunasty miesiąc roku
10. Stajenka betlejemka
11. Uboga, cicha w Betlejem
12. Na nich z górki na pazurki
13. Nie spadnie z nieba
14. Składane w wieczór wigilijny

Książki dla dzieci funduje Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego - wydawca miesięcznika.

Rozwiązanie prosimy nadsyłać na kartkach pocztowych do **20 grudnia 2017 r.** na adres: MODR Oddział Siedlce, 08-110 Siedlce, ul. Kazimierzowska 21, z dopiskiem "Krzyżówka nr 10".

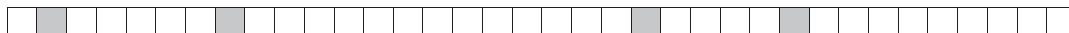
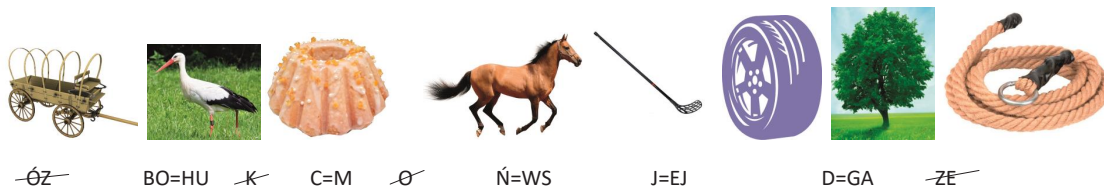
Rozwiązanie krzyżówki nr 9 - **BABIE LATO**

Nagrody książkowe wylosowała: **Weronika Szymaniak, gm. Rzewnie**
Gratulujemy! Nagrody wyślemy pocztą.

1. Łóżeczko Jezuska
2. Kulista ozdoba na choince

Rebus 11

Nagrody książkowe dla dzieci funduje Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego - wydawca miesięcznika.

Odgadnięte hasło prosimy nadsyłać na kartkach pocztowych do **20 grudnia 2017 r.** na adres: MODR Oddział Siedlce, 08-110 Siedlce, ul. Kazimierzowska 21, z dopiskiem "Rebus 11".

Rozwiązanie rebusu 9 - **POETA ZYGMUNT KRASIŃSKI**
MIESZKAŁ W OPINOGÓRZE KOŁO CIECHANOWA
Nagrody książkowe wylosował: **Piotr Kamiński, gm. Różan**
Gratulujemy! Nagrody wyślemy pocztą.

Wydawca: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, ul. Czereśniowa 98, 02 - 456 Warszawa - **Dyrektor:** Sławomir Piotrowski

tel. 22 571 61 00; fax 22 571 61 01, <http://www.modr.mazowsze.pl>,

Przewodniczący Rady Wydawnictw: Tomasz Skorupski - zastępca dyrektora MODR,

Sekretarz Rady Wydawnictw: Agnieszka Kowalik

Członkowie Rady Wydawnictw: Bożena Kalkowska, Stanisław Orłowski, Małgorzata Najechalska, Agnieszka Maciejczak, Ewa Gregorczyk, Marta Michalak, Andrzej Dmowski

Redaktor naczelny: Wojciech Asiński, tel. 22 571 61 43; e-mail: wojciech.asinski@modr.mazowsze.pl

Adres redakcji: MODR Oddział Siedlce, 08-110 Siedlce, ul. Kazimierzowska 21; tel. 25 640 09 42

Skład i łamanie: Rafał Serementa; tel. 25 640 09 43

Korekta i redakcja: Andrzej Dmowski, Wojciech Asiński

Nakład: 4100 egz.

Druk: Media Rafał Przybylak, Drukarnia Studio Reklamy, Będzin

Numer zamknięto: 24 listopada 2017 r.

Ogłoszenia i reklama: Redakcja - tel. 25 640 09 11, 25 640 09 42; e-mail: andrzej.dmowski@modr.mazowsze.pl

Ogłoszenia drobne od reklamodawców zamieszczamy bezpłatnie

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów, zmiany tytułów i śródtytułów oraz innych poprawek w nadesłanych materiałach.

„Świąteczne Michałki”

Londyn jest ojczyzną pierwszych kartek z życzeniami. W 1846 roku Jon Horsley z Anglii zaprojektował pierwszą kartkę świąteczną z napisem „Wesołych Świąt Bożego Narodzenia i szczęśliwego Nowego Roku”. Dziś częściej piszemy SMS - y z życzeniami, które po chwili są skasowane...

W 1914 roku parę miesięcy od wybuchu I wojny światowej 25 grudnia żołnierze niemieccy wyszli nagle z okopów i ruszyli w stronę aliantów krzycząc „Wesołych Świąt”. Ponieważ nigdy wcześniej nie zdarzyło się nic podobnego, żołnierze brytyjscy podejrzewali podstęp. Kiedy jednak nic złego się nie wydarzyło Brytyjczycy także wyszli z okopów. Doszło do składania życzeń, wspólnego odśpiewania kolęd i wręczania podarków. Niemcy podarowali Brytyjczykom beczkę piwa, a alianci odwzajemnił się śliwkowym puddingiem. To świąteczne pojednanie nazwano *Rozejmem bożonarodzeniowym*.
(źródło: Wikipedia)

Do rozpowszechniania zwyczaju budowania żłóbków i szopek najbardziej przyczynił się św. Franciszek z Asyżu i jego bracia. To on, chcąc przypomnieć narodziny Pana Jezusa, nakazał nanieść do groty siana i przyprowadzić wołu i osła. W ten sposób stworzył pierwszą szopkę.
(źródło: www.bibliotekawszkole.pl)

Zwyczaj ubierania choinek narodził się wśród ludów germańskich przeszło 300 lat temu. W dniach przesilania zimy i nocy zawieszano u sufitu gałązki jemioli, jodły, świerka, sosny jako symbol zwycięstwa życia nad śmiercią, dnia nad nocą, światła nad ciemnością (źródło: www.bibliotekawszkole.pl)

Od 1947 roku Norwegia przysyła Wielkiej Brytanii bożonarodzeniowe drzewko, które upiększa Trafalgar Square. Jest to pamiątka po brytyjsko-norweskiej współpracy podczas II Wojny Światowej
(źródło: www.jejswiat.pl)

Na prośbę czytelników, którzy pragną napisać list do św. Mikołaja podajemy jego adres:

Santa Claus Office, FN-96930 Napapiiri, Roveniemi, Finland